RubenWillaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Visitatiestraat 129-133
(Gent, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2019K249
Projectcode landschappelijk bodemonderzoek: 2020I331

December 2020

NOTA

DEEL 1:

RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Floortje Heirman, Aaron Willaert, Elke Ghyselbrecht

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2020
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1 Resultaten van het bureauonderzoek 9

1.1 Administratieve gegevens 9
1.2 Onderzoeksopdracht 11

1.2.1 Doelstelling 11
1.2.2 Onderzoeksvragen 11
1.2.3 Juridische context 11
1.2.4 Randvoorwaarden 11
1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein 12

1.3 Werkwijze en strategie 13

1.3.1 Methode 13
1.3.2 Fysisch geografische situatie 13
1.3.3 Historische context en bekende archeologie 13
1.3.4 Archeologische indicatoren 13
1.3.5 Verstoringshistoriek 14
1.3.6 Introductie tot het projectgebied 15

1.3.6.1 Ruimtelijke situering 15
1.3.6.2 Geplande werken 16

1.4 Assessmentrapport 22

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie 22

1.4.1.1 Landschappelijke situering 23
1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie 28
1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie 29
1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen 30

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis 31

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen 31
1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen 31
1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden 38
1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen 46

2 Landschappelijk bodemonderzoek 50

2.1 Onderzoeksopdracht 50

2.1.1 Doelstelling 50
2.1.2 Onderzoe 50
2.1.3 ksvragen 50

2.2 Randvoorwaarden 50
2.3 Werkwijze en strategie 51

2.3.1 Landschappelijke situatie 51
2.3.2 Methode 51
2.3.3 Uitvoering 53

2.4 Observaties 54

2.4.1 Terreinfoto's 54
2.4.2 Lithologie, lithostratigrafie en bodem 55

2.4.2.1 Boringen BP1-BP5 55
2.4.3 Structuren 57
2.4.4 Planten en hout 57
2.4.5 Dierlijke resten 57
2.4.6 Sporenfossielen 57
2.4.7 Antropogene invloeden 57
2.5 Synthese en interpretatie 58
2.5.1 Aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied 58
2.6 Archeologische verwachtingen 58
2.6.1 Diepte, aard en ouderdom 58
2.6.2 Aspecten van conservering 58
2.6.3 Impact van geplande werken 58
2.7 Assessment 59
3 Synthese 60
4 Bibliografie 62
5 Bijlagen 63
5.1.1 Boorlijst 63
5.1.2 Visualisatie van de boorprofielen 65

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....10
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 10
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....15
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (BRon: Geopunt). 16
Figuur 5: Bestaande toestand (Bron: opdrachtgever). 17
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).....19
Figuur 7: Ontworpen toestand (Bron: opdrachtgever).....20
Figuur 8: Ontworpen toestand, terreinprofielen (Bron: opdrachtgever).....21
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt). 24
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt). 25
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt). 25
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de profiellijn (Bron: Geopunt). 26
Figuur 13: Hoogteverloop, N-Z en W-O (Bron: Geopunt).....27
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..28
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). .29
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt). 30
Figuur 17: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Deventerkaart, ca. 1560 (Bron: Koninklijk Belgisch Rijksarchief). 33
Figuur 18: Plangebeid bij benadering weergegeven op het plan van Horenbault, 1612 (Bron: NGI Cartesius). 33
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1777 (Bron: Geopunt).....34
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1777 (Bron: Geopunt).....34
Figuur 21: Plan van C. Benthuys, 1799 (Bron: NGI Cartesius). 35
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, 1840 (Bron: Geopunt). 35
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....36

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart Vandermaelen, 1846-1854 (Bron: Geopunt). 36
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt). 37
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel en de meest recente orthofoto met aanduiding van de gekende archeologische waarden (Bron: Geopunt). 39
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt). 46
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt). 47
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt). 47
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt). 48
Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt). 48
Figuur 32: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt). 49
Figuur 33: Projectie van de boorpunten op de Bodemkaart (Bron: Geopunt). 51
Figuur 34: Projectie van de boorpunten op de GRB-Basiskaart (Bron: Geopunt). 52
Figuur 35: Zijaanzicht van de gebruikte Geoprobe boormachine (links) en betonkernboor (rechts). 53
Figuur 36: Omgevingsfoto's van boring BP1, genomen in zuidoostelijke (links) en zuidelijke richting (rechts). 54
Figuur 37: Omgevingsfoto's van boring BP2, genomen in noordwestelijke (links) en noordelijke richting (rechts). 54
Figuur 38: Omgevingsfoto's van boring BP3, genomen in zuidelijke (links) en noordelijke richting (rechts). 54
Figuur 39: Omgevingsfoto's van boring BP4 genomen in zuidelijke richting (links) en BP5 genomen in oostelijke richting (rechts)....55
Figuur 40: Overzichtsfoto van BP1, uitgelegd van links naar rechts. 55
Figuur 41: Overzichtsfoto van BP2, uitgelegd van links naar rechts. 56
Figuur 42: Overzichtsfoto van BP3, uitgelegd van links naar rechts. 56
Figuur 43: Overzichtsfoto van BP4, uitgelegd van links naar rechts. 56

Figuur 44: Overzichtsfoto van BP5, uitgelegd van links naar rechts. 56

TABELLENLIJST

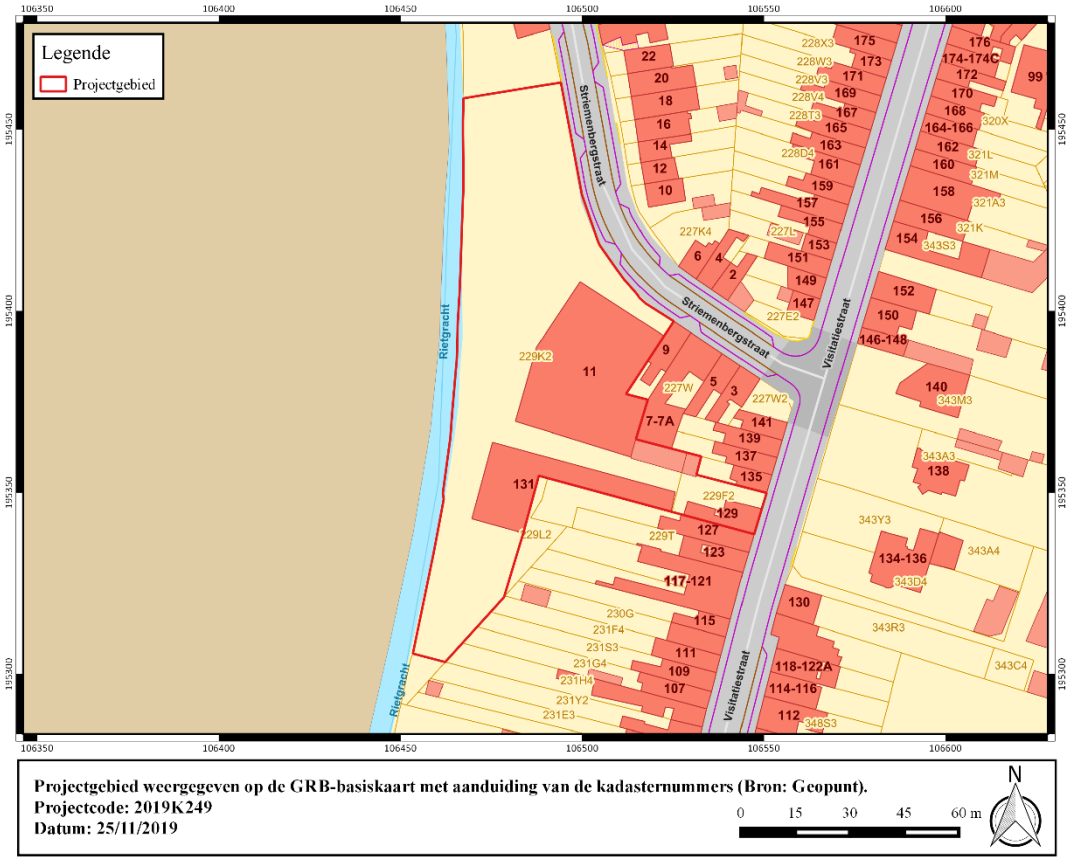
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....9
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....22
Tabel 3: Locaties en aangeboorde dieptes van de uitgevoerde boringen.....52

1 Resultaten van het bureauonderzoek

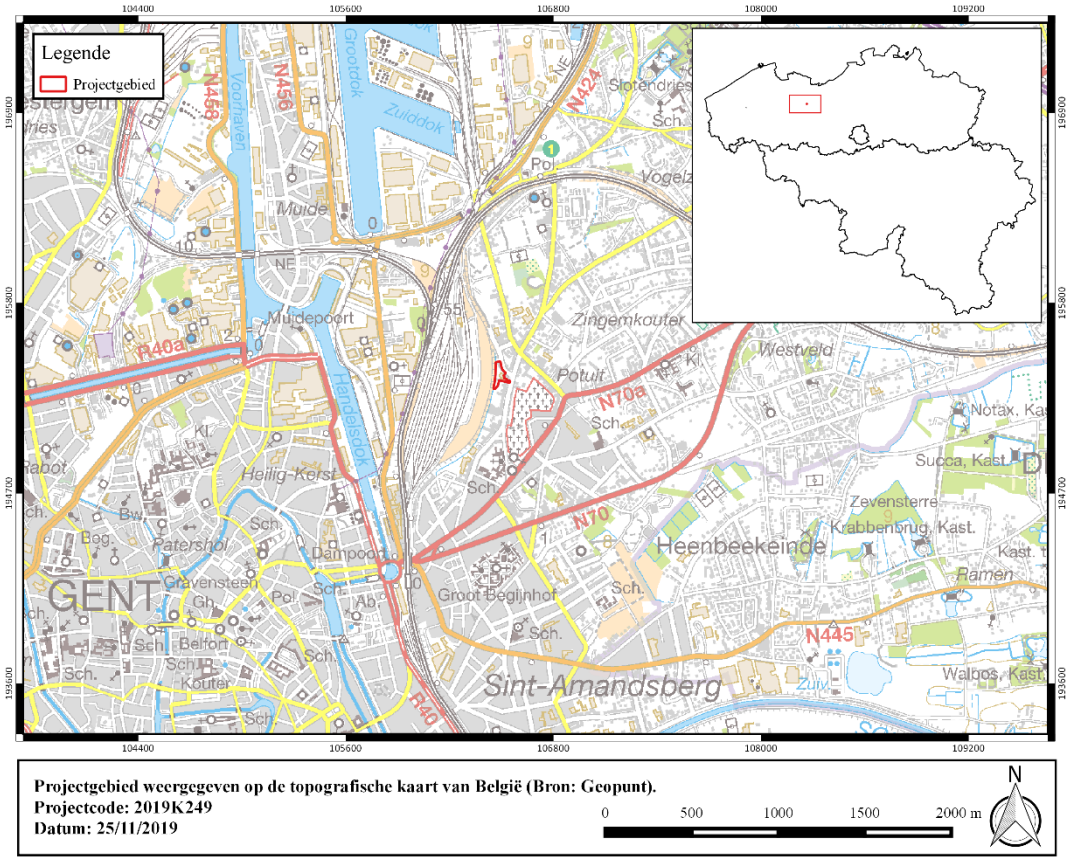
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	Sint-Amandsberg
	Postcode	9040
	Adres	Visitatiestraat 129-133 / Striemenbergstraat 11
	Toponiem	Visitatiestraat 129-133
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X_{min} = 106459 Y_{min} = 195303 X_{max} = 106550 Y_{max} = 195462
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gent, Afdeling 18, Sectie A, nr.: 229k2, 229f2 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Floortje Heirman (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze nota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m^2 of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 6232 m², de geplande werken hebben betrekking op een zone van ca. 4528 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Op heden is het plangebied deels bebouwd. Deze bebouwing dient eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Sint-Amandsberg Visitatiestraat 129-133 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed[1] geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

[1] https://cai.onroerenderfgoed.be/

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Deventerkaart, ca. 1560
- Plan van Horenbault 1612
- Ferrariskaart, 1771-1777
- Plan C. Benthuys 1799
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879
- Topografische kaart Vandermaelen, 1846-1854
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.[2]

[2] http://www.geopunt.be/

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksgebied is gelegen in Sint-Amandsberg, deelgemeente van Gent, in de provincie Oost-Vlaanderen. Sint-Amandsberg grenst in het noorden aan Oostakker. De gemeente wordt doorkruist door twee oude steenwegen van Gent naar Antwerpen en naar Dendermonde, en door de spoorlijn Gent-Antwerpen.

Het plangebied is omsloten door de Striemenbergstraat, de Visitatiestraat en de Rietgracht. Precies ten westen van het projectgebied situeert zich het spoorwegcomplex van Gent-Dampoort. Het onderzoeksgebied situeert zich ter hoogte van huisnummers 129-133 van de Visitatiestraat en huisnummer 11 van de Striemenbergstraat, op zo'n 850 m ten noorden van de huidige dorpskern van Sint-Amandsberg en op ca. 2 km ten noordoosten van de huidige stadskern van Gent. Het terrein beslaat een oppervlakte van ca. 6232 m² en omvat percelen 229k2 en 229f2 van afdeling 18, sectie A. De noordelijke grens wordt bepaald door perceel 227s4; de noordoostelijke grens sluit aan bij de Striemenbergstraat; de oostelijke grens wordt uitgemaakt door percelen 227x, 227w, 227m2 (partim), 229z, 229d2, 229l2, 231f4, 231s3, 231g4, 231h4 en de Visitatiestraat; de zuidelijke grens wordt bepaald door perceel 230/2b; en de westelijke grens sluit aan bij de Rietgracht.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

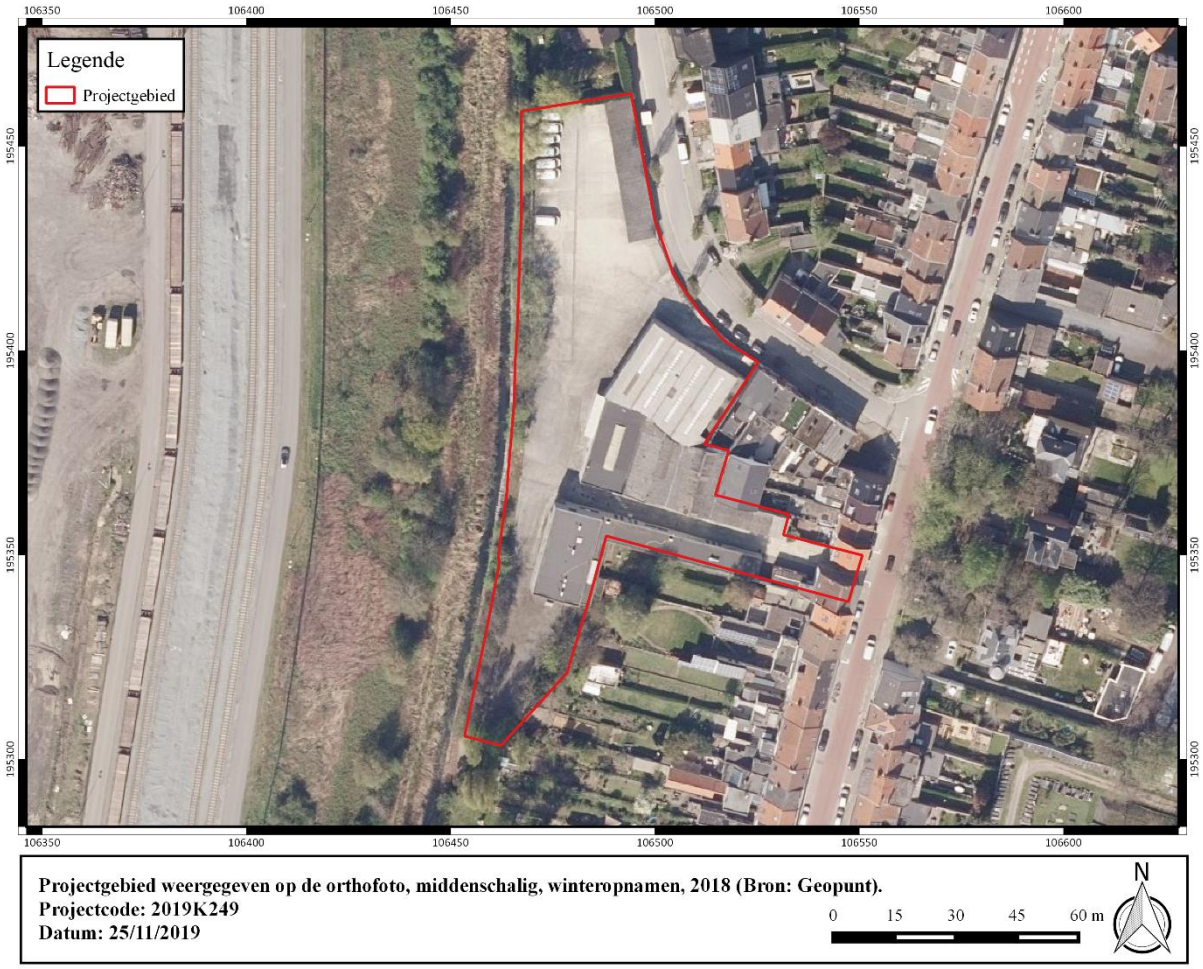
1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

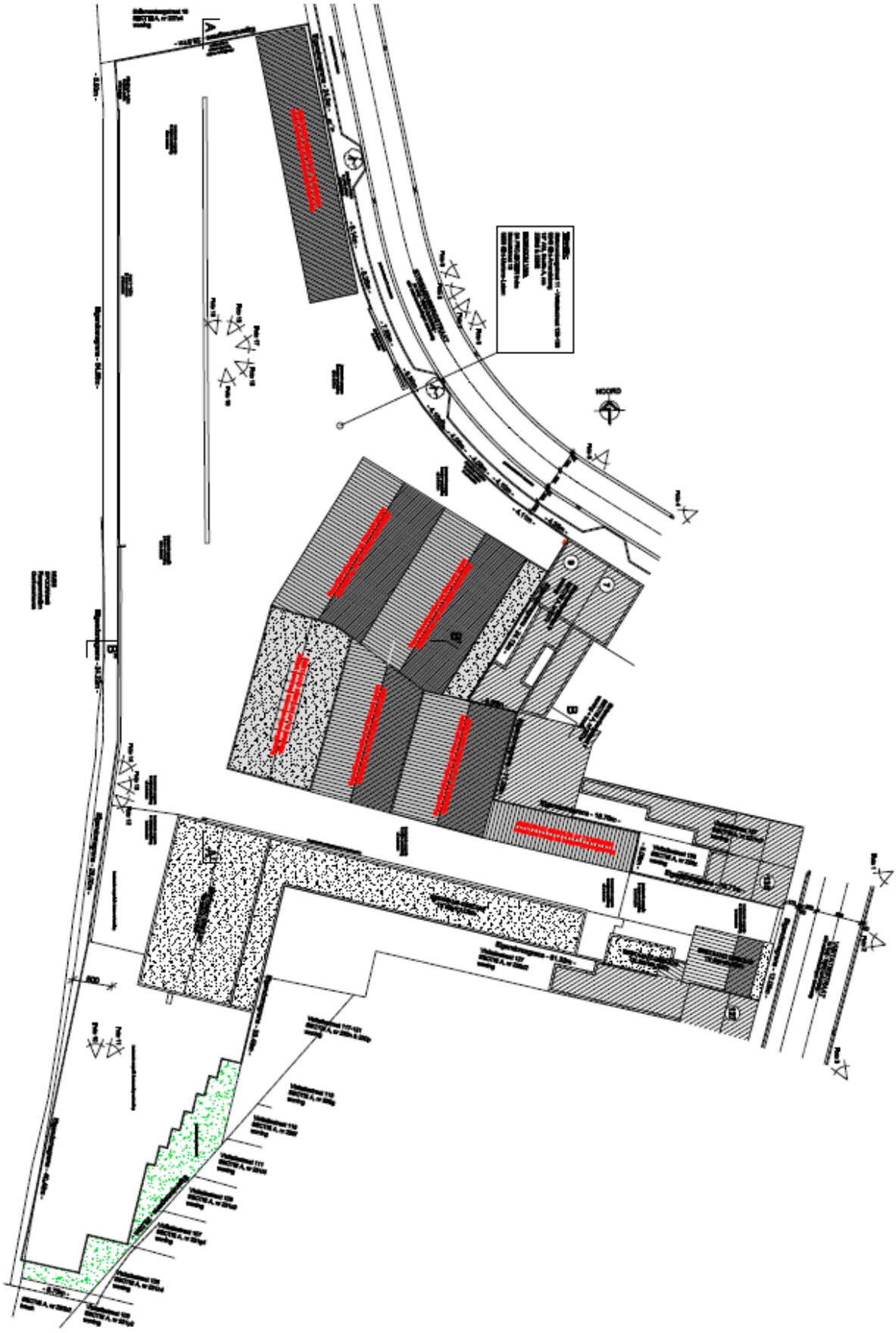
De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 6232 m².

Op heden is het plangebied deels ingenomen door bebouwing (ca. 2094 m²) en deels verhard (ca. 3993 m²). De bebouwing situeert zich in het noordoostelijk, centraal-oostelijk en zuidelijk gedeelte van het projectgebied. Er zijn geen ondergrondse ruimtes aanwezig. De bestaande wegenis is deels uitgevoerd in beton en deels in steenslagverharding. In de uiterst zuidelijke zone bevindt zich een groenbuffer van ca. 150 m².

Hieruit kan afgeleid worden dat het bodemarchief potentieel (deels) verstoord kan zijn. Welke impact de bouw van deze gebouwen en de aanleg van de verhardingen had op eventueel aanwezige archeologische sites is op basis van de gekende gegevens niet exact vast te stellen.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (BRon: Geopunt).

Figuur 5: Bestaande toestand (Bron: opdrachtgever).

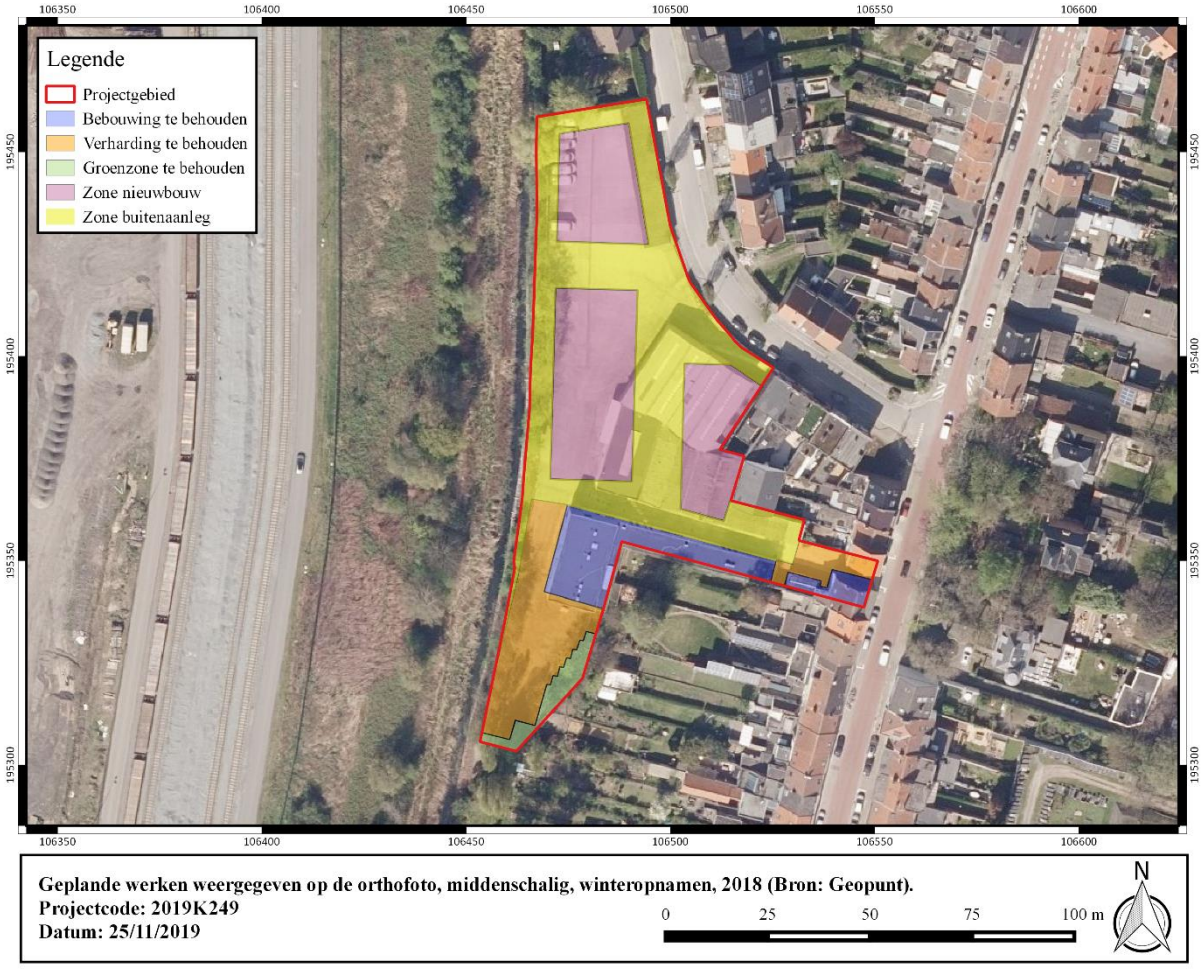
1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de oprichting van een bedrijfsverzamelgebouw met bijhorende wegenis. Om deze ontwikkeling te kunnen realiseren dient de bestaande bebouwing grotendeels gesloopt en de aanwezige verharding voor het merendeel verwijderd te worden.

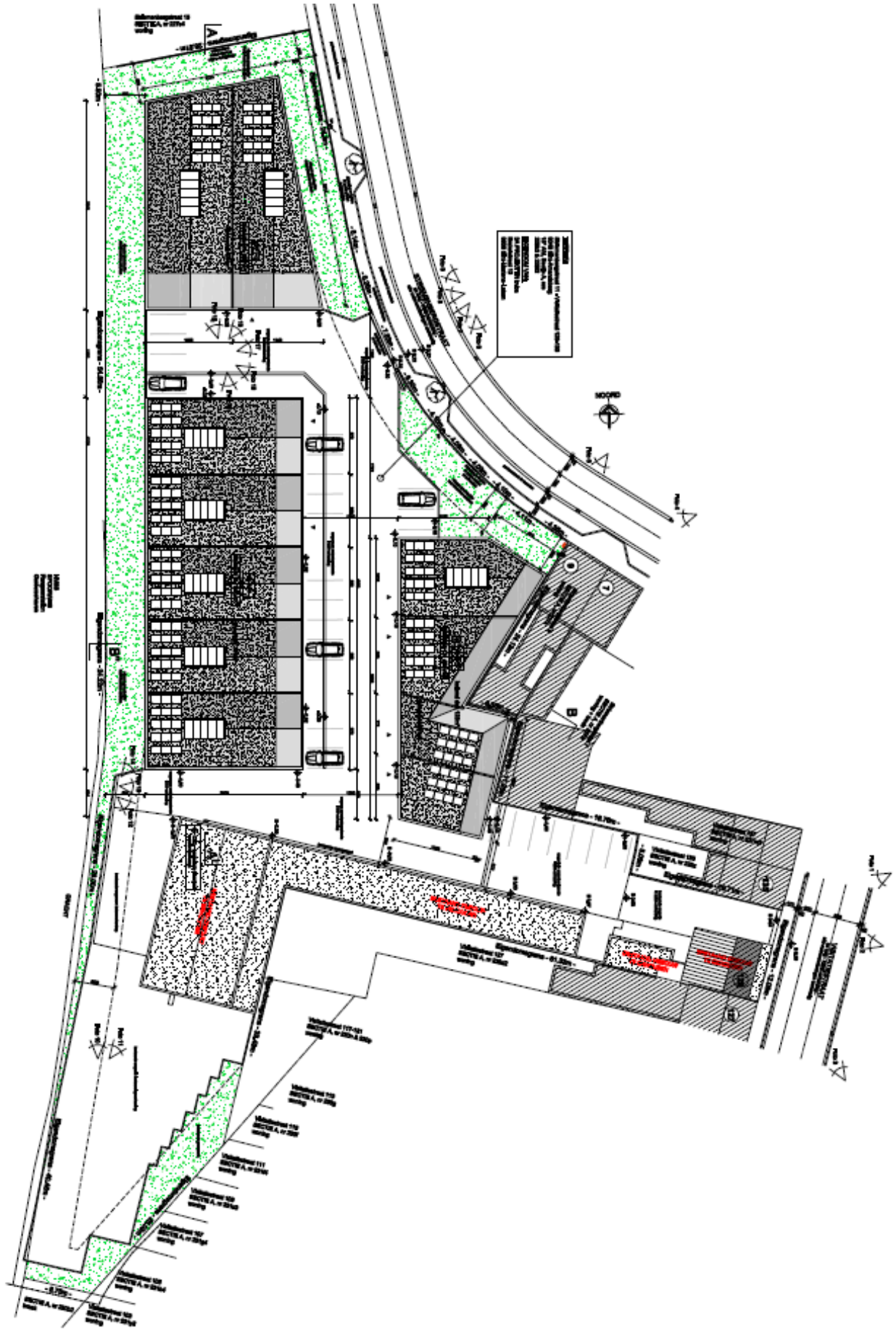
30 % van de aanwezige bebouwing, zijnde 630 m², en 23 % van de bestaande verharding, zijnde 890 m², zal behouden blijven. Beide situeren zich in het zuiden van het onderzoeksterrein. De bestaande groenzone in het zuiden zal eveneens behouden blijven. Het overige gedeelte van de bebouwing wordt gesloopt, de verharding verwijderd.

Het merendeel van de bestaande bebouwing (ca. 1470 m²) zal afgebroken worden. Op het noordelijke en centrale gedeelte van het plangebied zijn drie nieuwe gebouwen voorzien. De gecombineerde oppervlakte bedraagt ca. 2005 m². Er zijn geen ondergrondse ruimtes gepland. De gebouwen worden gefundeerd door middel van een funderingsplaat (ca. 50 cm-mv) en sleuffunderingen tot vorstvrije diepte ca. 90 cm-mv. Rondom deze nieuwbouw wordt nieuwe buitenaanleg voorzien in de vorm van wegenis en groenzone over een oppervlakte van ca. 2495 m².

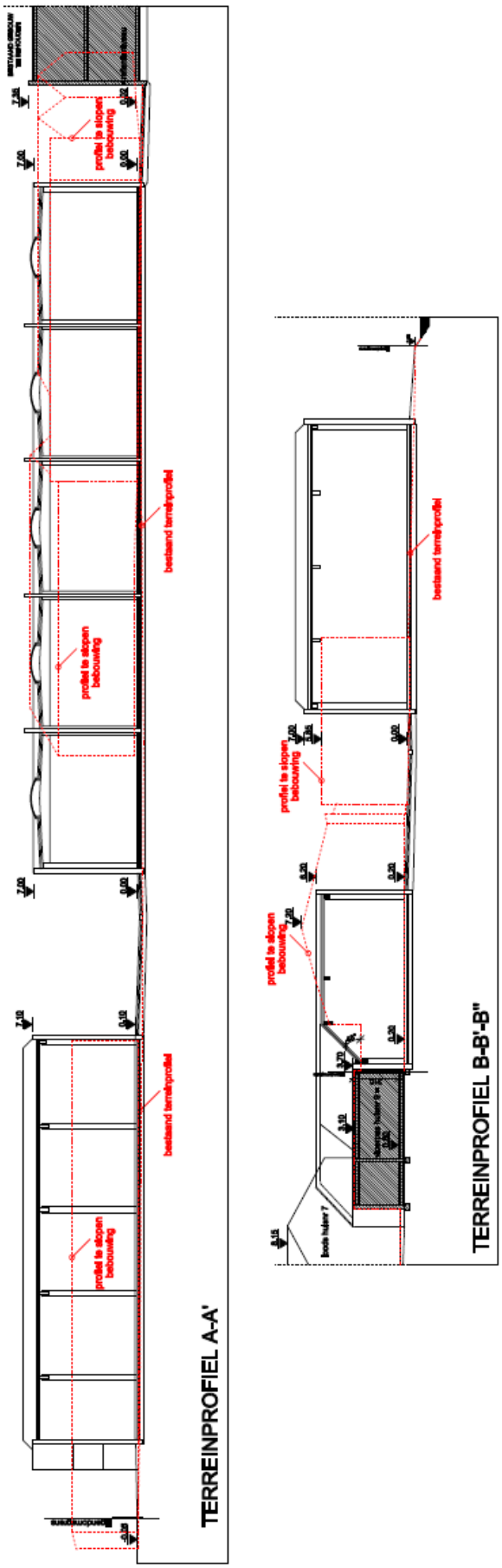
Het lijdt geen twijfel dat alle geplande werken in het kader van de ontwikkeling en het met de bouwwerken gepaard gaande werfverkeer, een reële bedreiging impliceren voor het bodemarchief op een zone van 4500 m². De impact van de in het verleden uitgevoerde bodemingrepen voor de oprichting van de huidige gebouwen en de aanleg van de bestaande verharding is niet bekend. Mogelijk kan de bodem verstoord zijn maar dit kan niet door middel van een bureaustudie alleen met zekerheid aangetoond worden.

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Ontworpen toestand (Bron: opdrachtgever).

Figuur 8: Ontworpen toestand, terreinprofielen (Bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	***Informatie***
Landschappelijke situering	Stedelijke gebieden en havengebieden
Tertiair	Lid van Vlierzele (Formatie van Gentbrugge)
Quartair	Type 13: getijdenafzettingen / fluviatiele afzettingen / eolische afzetting / hellingsafzettingen
Bodemtypes	OB
Potentiële bodemerosie	Geen informatie
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	5,8 – 7,1 m TAW
Hydrografie	Bekken van de Gentse Kanalen (deelbekken: Gentse Binnenwateren) Waterlopen: Rozebroekbeek, Rietgracht, Zeeschelde, Handelsdok

1.4.1.1 Landschappelijke situering

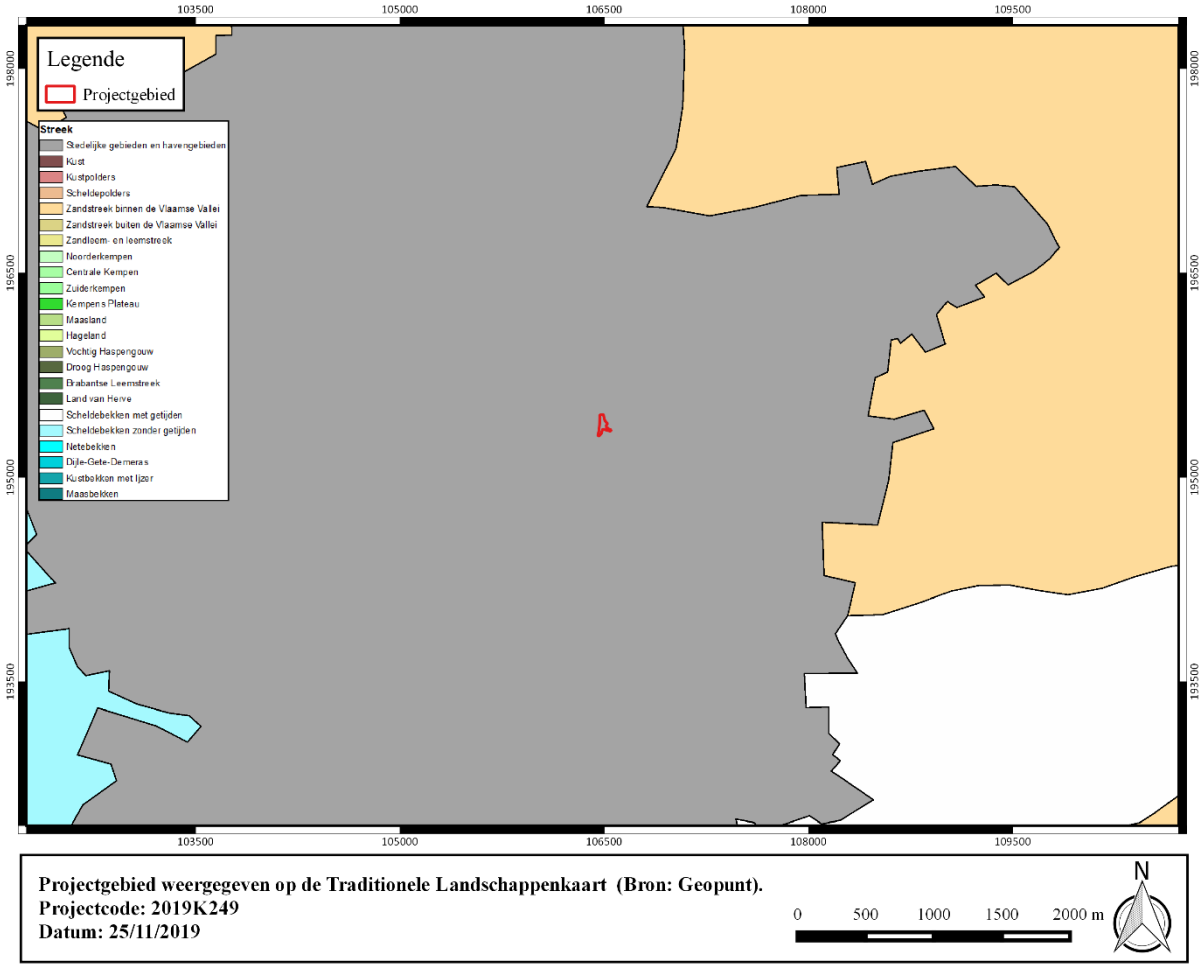
Het onderzoeksterrein is gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden.

Het plangebied is gelegen binnen de Vlaamse Vallei. De Vlaamse Vallei vormt een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging lager dan +10 m TAW. Deze zandige vlakte helt licht naar het noorden af. De Vlaamse Vallei, alsook haar vertakkingen, vormt een complex van deels bedolven pleistocene thalwegen die in opeenvolgende fasen tot diep in het substraat ingesneden werden en tussendoor met oud - quartair - , Eemiaan – en Weichseliaanafzettingen opgevuld werden. Het huidig oppervlak valt samen met het topvlak van de laatste fluvioperiglaciale Weichseliaanafzettingen. Op het einde van het Weichseliaan en doorheen het Holoceen werd dit oppervlak ingesneden door de rivieren en tot laagterras in reliëf gesteld. De verdere ontwikkeling van oostwaartse afstroming via de Schelde tijdens het Holoceen vindt waarschijnlijk zijn oorzaak in de noordelijke afdamming van de naar het noorden afvloeiende pre - holocene Schelde door de vorming van de noordelijk gelegen dekzandruggen. In de Vlaamse Vallei komt op het laagterras een microreliëf voor, dat vooral bij de afzetting van de eolische dekzanden en boreale stuifzanden (duinen) gevormd is, maar ook elementen omvat die van de verwilderde fluvioperiglaciale pre - holocene dalbodem overgeërfd zijn (donken). Deze morfologische eenheden kunnen verschillende meters boven het reliëf uitsteken.[3]

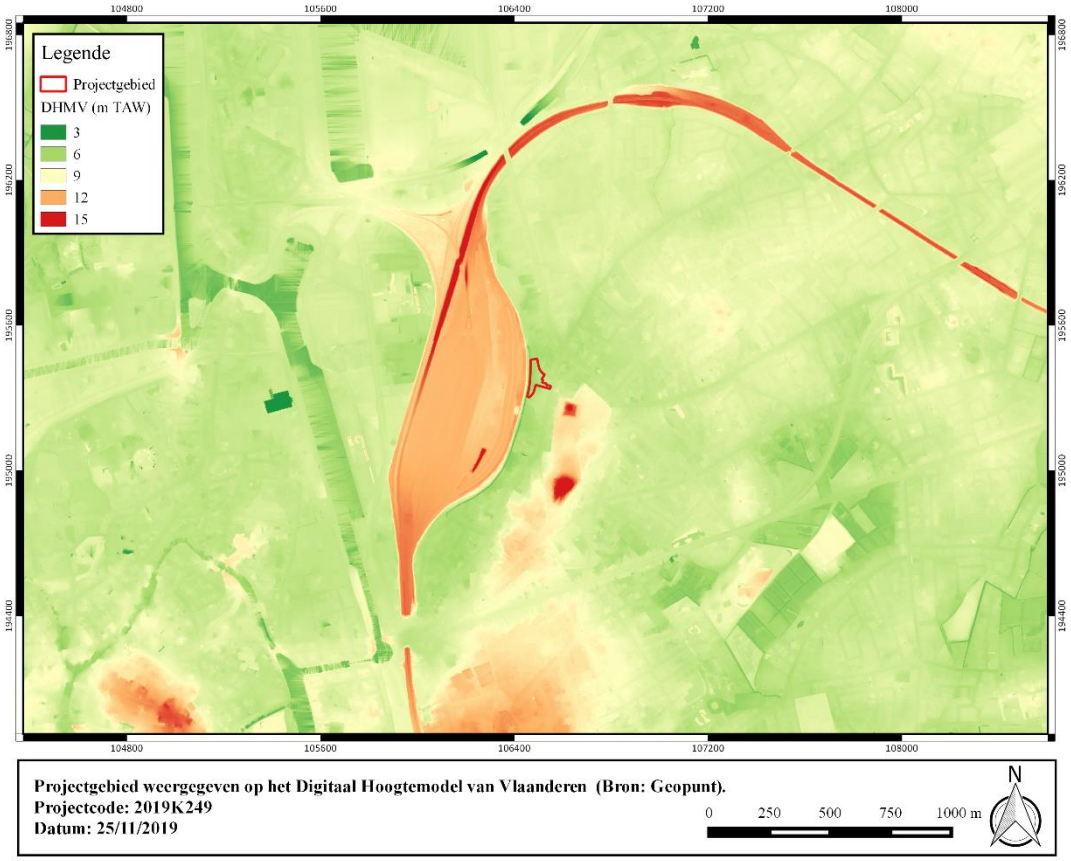
Ten zuiden van het plangebied situeren zich een aantal zandheuvels die overblijfselen zijn van boreale stuifzandkoppen van 10 000 jaar oud. De naam van de gemeente verwijst naar de nog bewaarde zandheuvel, de Sint-Amandsberg of Kapelleberg. Rond deze berg ontwikkelde zich in de 19de eeuw het huidige centrum. Binnen het plangebied varieert de TAW waarde tussen 5,8 en 7,1 m TAW. Het terrein kent een stijgend verloop in oostelijke richting. Precies ten westen van het plangebied is het hoger gelegen terrein van het station Gent-Dampoort waar te nemen.

Hydrografisch gezien is het projectgebied gelegen in het bekken van de Gentse Kanalen (deelbekken: Gentse Binnenwateren). Ter hoogte van de westelijke grens stroomt de Rietgracht. Op zo'n 870 m ten westen van het onderzoeksterrein situeert zich het Handelsdok, op ca. 1,2 km ten zuidoosten van het plangebied de Rozebroekbeek en op zo'n 2,2 km ten zuiden de Zeeschelde.

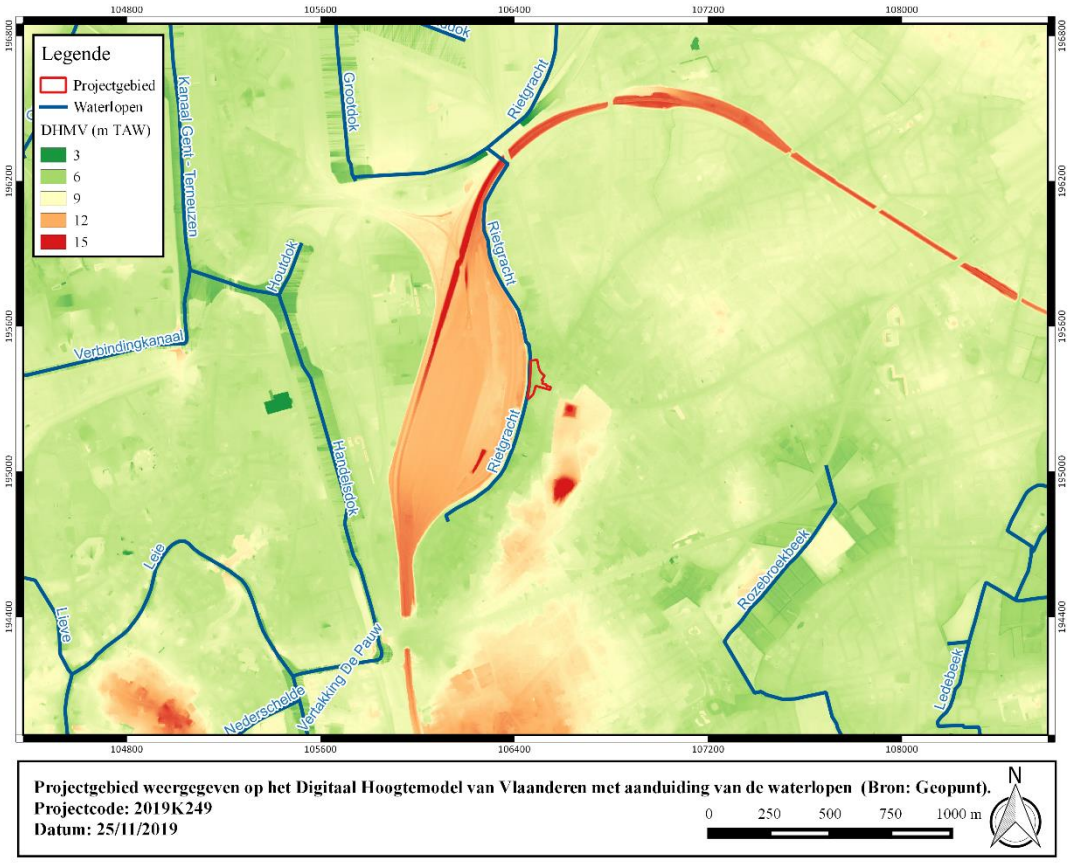
[3] De Moor, G. 2000. Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, kaartblad 22, p.6.

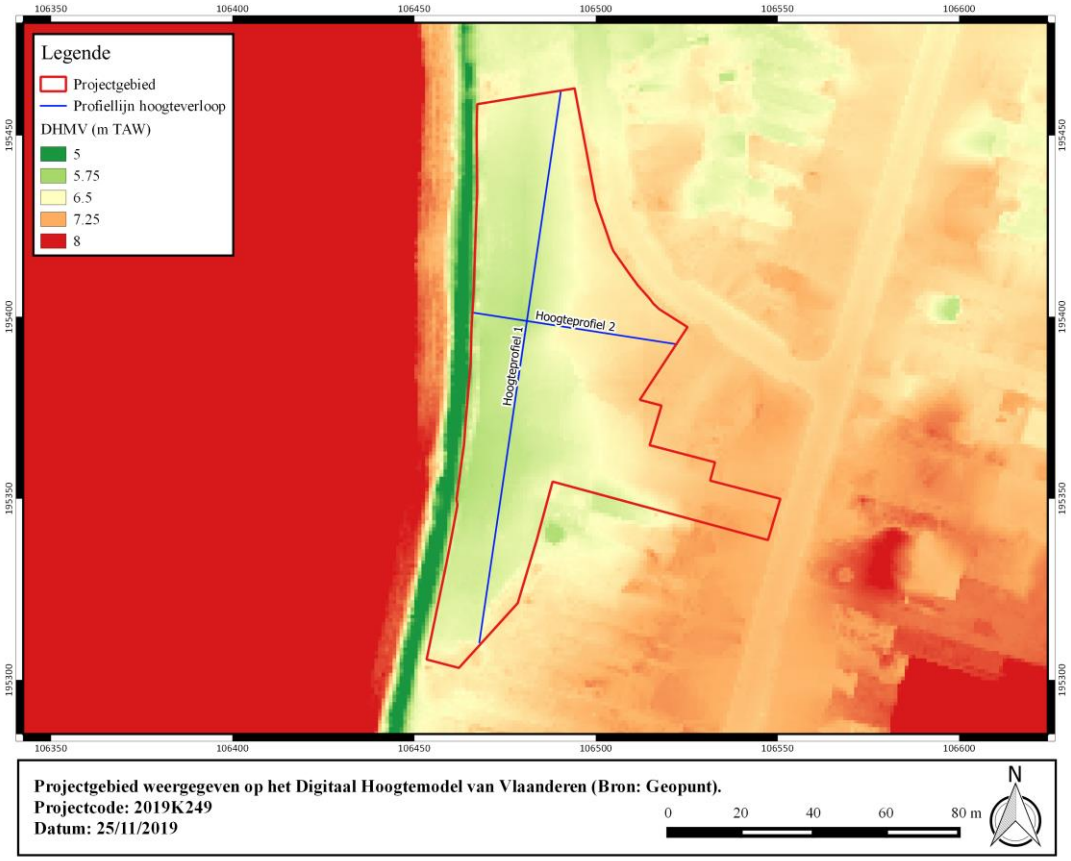
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

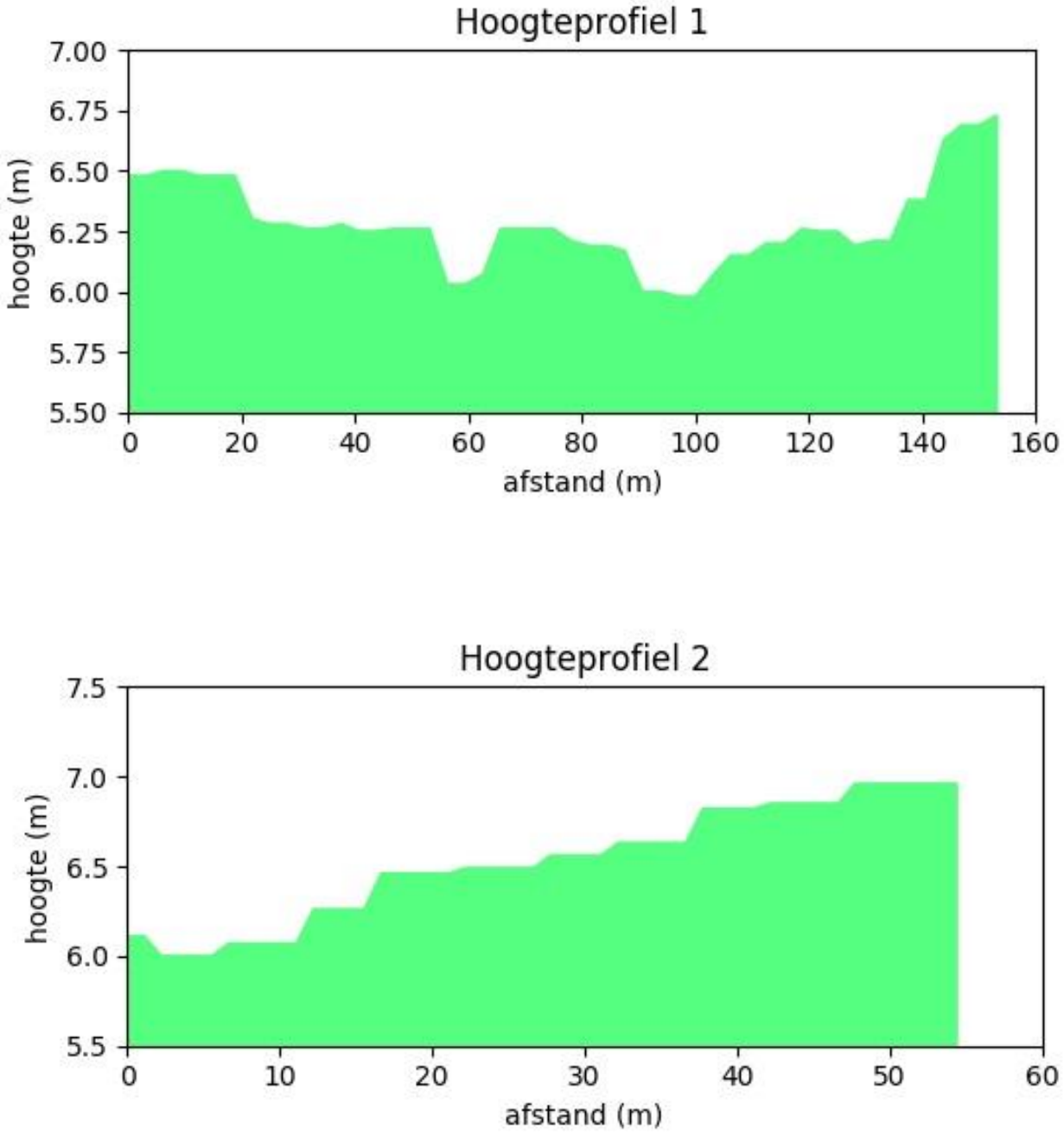
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de profiellijn (Bron: Geopunt).

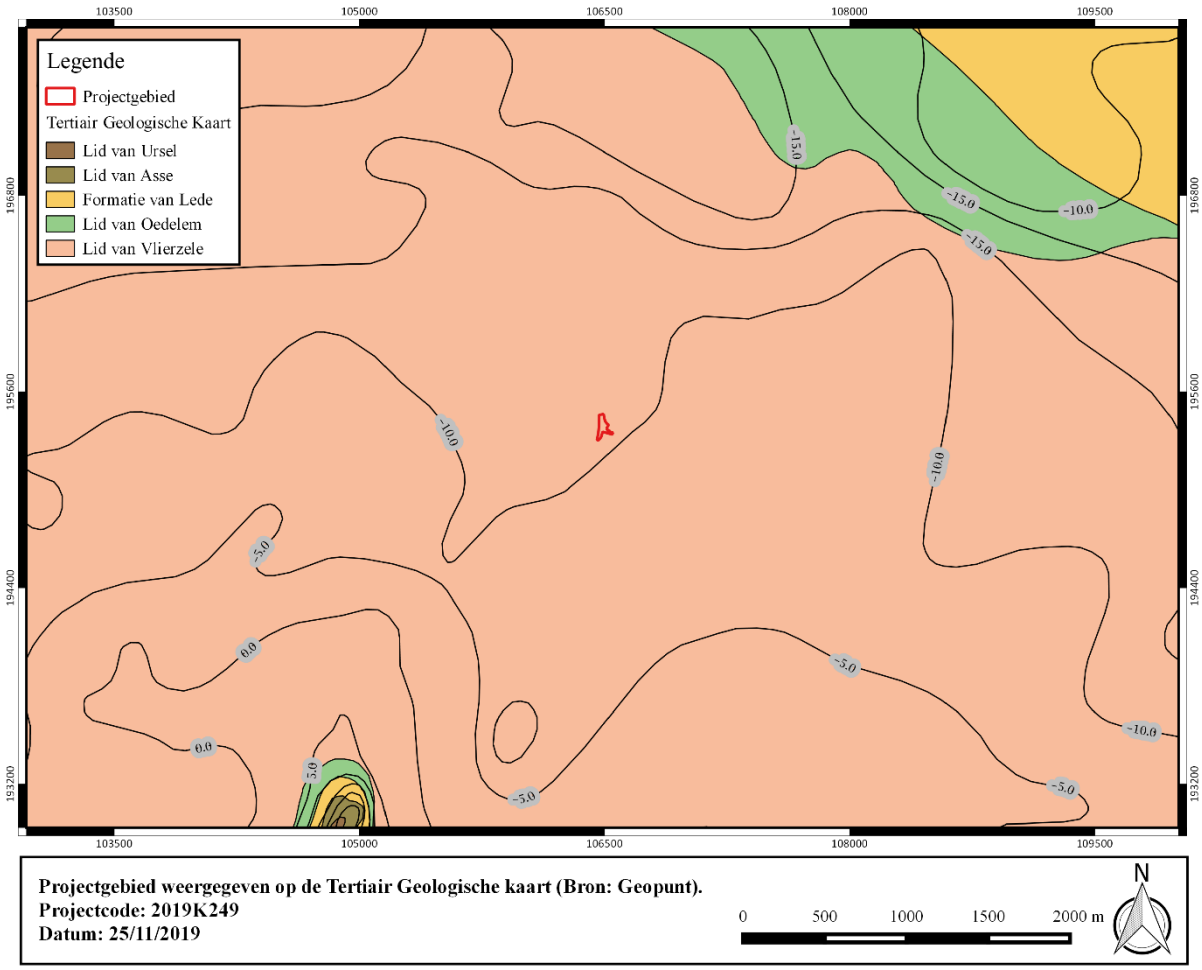
Figuur 13: Hoogteverloop, N-Z en W-O (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied bevindt zich in de **Formatie van Gentbrugge**. De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiïge siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

Het **Lid van Vlierzele** is een groen tot grijsgroen fijn zand dat een duidelijke horizontale of kruisgewijze gelaagdheid vertoont aan de top. Soms is het ook homogeen met veel tubulaties door bioturbatie. Deze zanden werden afgezet in een epicontinentale zee. Naar onder toe gaat het meestal over in een homogeen kleiïg zeer fijn zand met kleilenzen. Bovenaan kunnen ook gedifferentieerde kleilagen voorkomen met humeuze intercalaties. De afzetting bevat slechts weinig macrofossielen. Harde zandsteenbanken komen regelmatig voor en werden vroeger plaatselijk aangewend als bouwsteen.

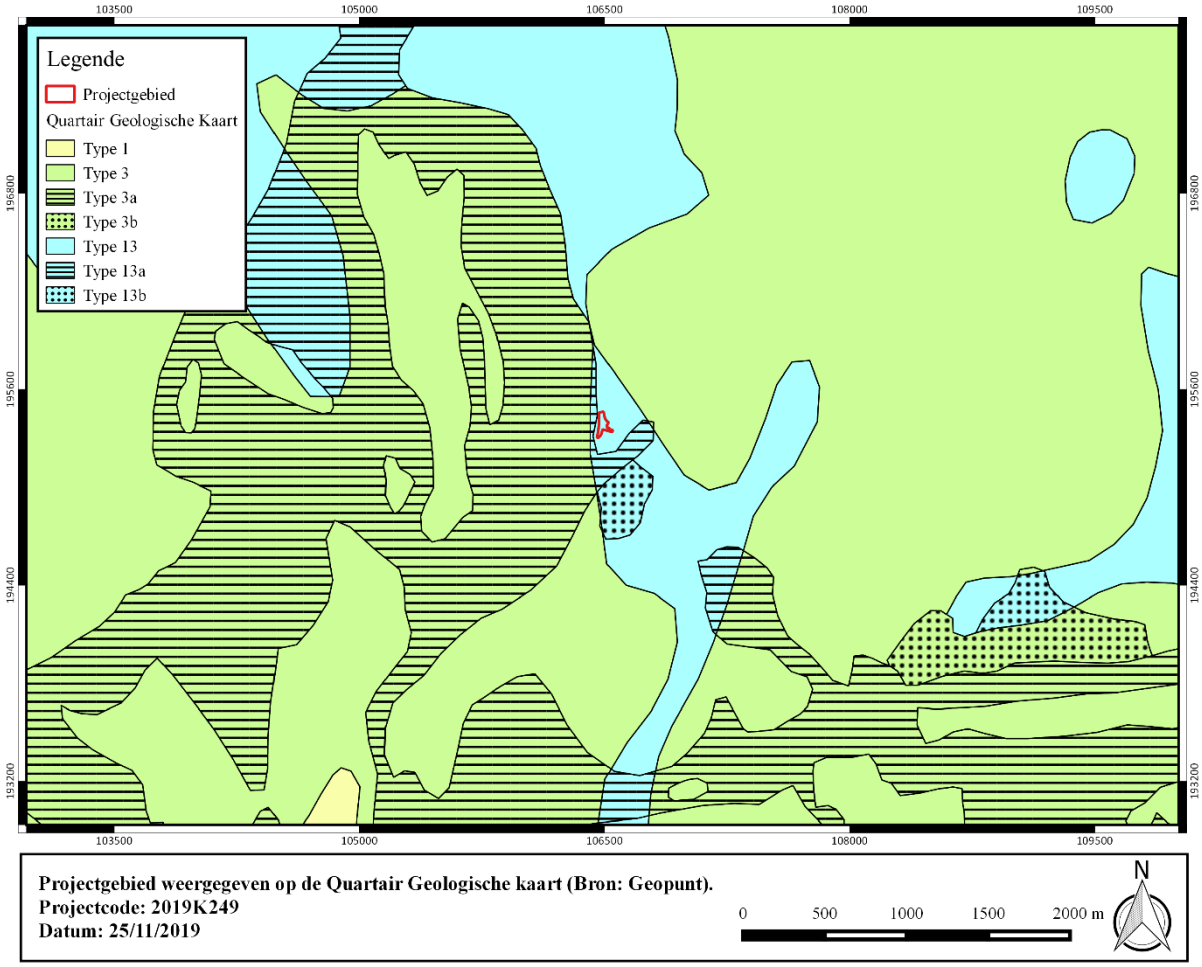
Op basis van de isohypsenkaart van het Tertiair kunnen we deze afzettingen situeren op een hoogte tussen ongeveer -10 en -15 m TAW. Gezien de maaiveldhoogte ter hoogte van het projectgebied ca. 7,1 m TAW bedraagt op het hoogste punt, worden de Tertiaire sedimenten in de bodem aanwezig verwacht en zullen ze de bodemgesteldheid beïnvloeden.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 13**. Dit type bestaat uit een basis van getijdenafzettingen van het Eemiaan (marien en estuarien) gevolgd door een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot silt) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. In deze eolische afzetting kunnen eventuele hellingsafzettingen voorkomen en lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn.

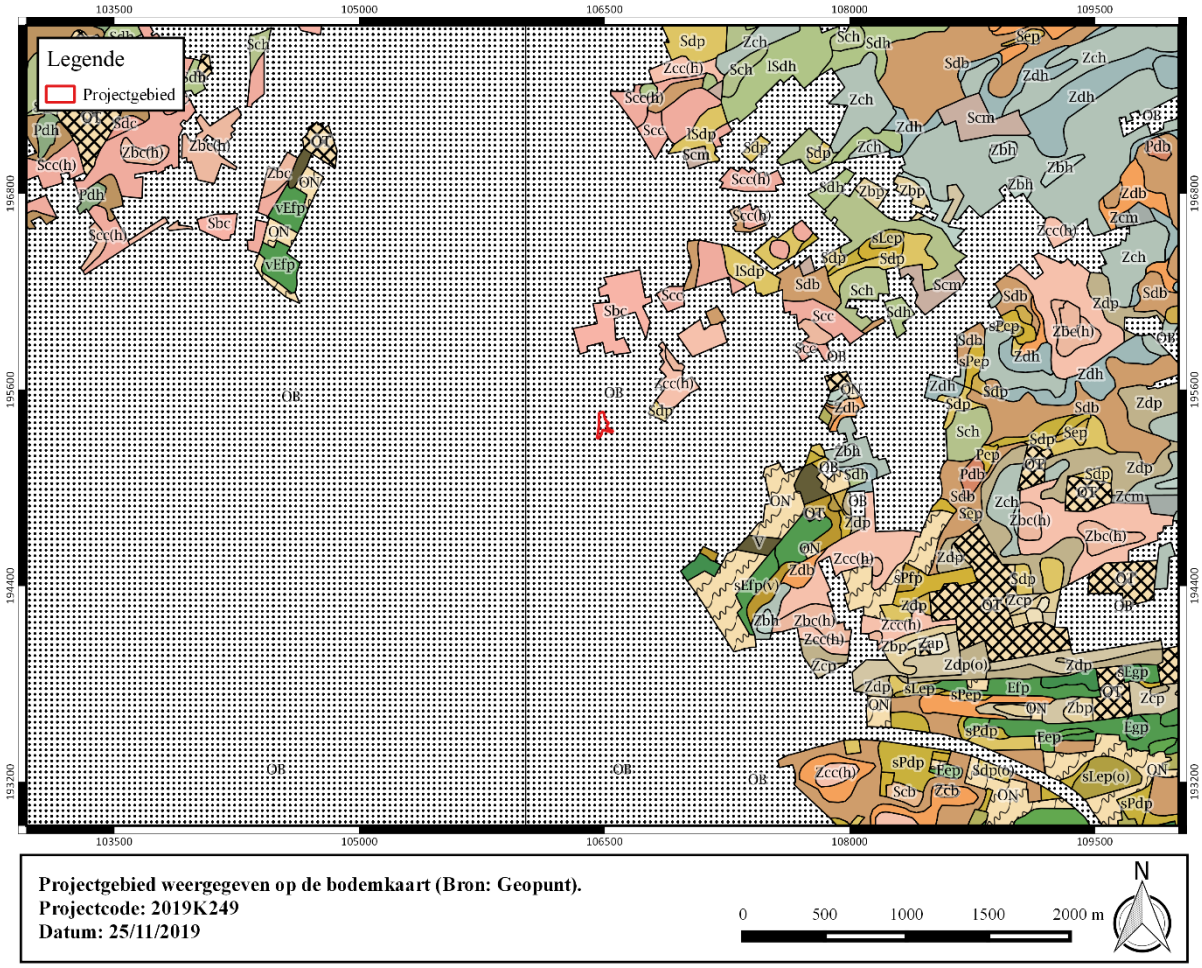

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Binnen de contouren van het plangebied kan één bodemtype geconstateerd worden.

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De gemeente Sint-Amandsberg werd pas in 1872 officieel opgericht, maar werd reeds eerder vernoemd. De naam zou voor het eerst vermeld zijn in 1350 als te *Sente Amants*, in 1352 als te *Sente Amans* en in 1360 als *Sente Amandsberghe*. In 1350 werd een kapel opgericht wat wijst op een uitbreiding van de bewoning. De Heilige Amandus zou wekelijks op de heuvel gepredikt hebben. Hij verwierf rond 630 grote domeinen ten noorden van Gent. Deze domeinen gingen over naar een abdij die hij in Gent stichtte, Sint-Baafs. Het hele gebied werd ontgonnen. Het huidige Sint-Amandsberg maakte deel uit van de uitgestrekte Sint-Baafsheerlijkheid. De oorsprong van de gemeente zou verder terug gaan tot 966 wanneer de Sint-Baafsabdij ten noorden van de Sint-Amandsberg een van haar oudste hoeven opgericht had. Als site zou ze mogelijk teruggaan tot de 7de – 8ste eeuw. Dit hof wordt beschouwd als de oudste woonkern van Sint-Amandsberg. In de 17de eeuw verdwijnt het hof. Slechts de benaming *Singemkouter* blijft bewaard en verwijst naar de noordelijk gelegen akkers van het hof. In 1540 werd de Negenmeimarkt van het Sint-Baafsdorp verplaatst naar het gehucht Sint-Amandsberg. Op deze markt werd vee verhandeld wat veel volk aantrok. In 1847 werd aan de voet van de Sint-Amandsberg een nieuw kerk gebouwd en werd Sint-Amandsberg een zelfstandige parochie. 25 jaar later werd het een afzonderlijke gemeente. Later vergroeide het centrum echter morfologisch volledig met Gent. Tot in de tweede helft van de 19de eeuw was de gemeente gekenmerkt door land- en tuinbouw. Door de industrialisatie groeide het bevolkingsaantal en dus ook de bebouwing. Hierdoor werden nog de parochie van Onze Lieve Vrouw van de Oude Bareel (1928), van Sint-Bernadette (1949) en van het Westveld (1957) opgericht.[4]

Net ten oosten van het plangebied situeert zich het door de eerste pastoor Eerwaarde Heer Van Damme opgerichte begraafplaats Campo Santo. Ze werd samen met de nieuwe kerk gewijd in 1847 en bevindt zich op de Sint-Amandsberg met gelijknamige kapel. De begraafplaats was bedoeld voor begoede families en vooraanstaande personen. De Visitatiestraat doet heden dienst als westelijke grens van het kerkhof. De Visitatiestraat is een oude verbindingsweg met Oostakker die sinds 1872 werd gekasseid en tot ca. 1940 voorzien was van een tramtraject naar het bedevaartsoord Oostakker-Lourdes.[5]

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Ter bestudering van het projectgebied worden hieronder een aantal historische kaarten in beschouwing genomen. Deze kaarten zijn momentopnamen doorheen de geschiedenis en verschaffen ons inzicht in de bebouwingshistoriek van het desbetreffende projectgebied.

Anno 1100 werd Gent afgebakend door een watergordel van grachten en natuurlijke waterlopen. Wanneer het grondgebied van de stad in de 13^{e} eeuw gevoelig uitbreidde werd de omwalling aangepast. De Rietgracht werd gegraven in de 13^{e} eeuw en vormde de grens van het rechtsgebied van de stad Gent. Dit gebied werd ook wel Banmijl genoemd. De gracht liep bijna volledig rond Gent. In de 16^{e} eeuw kreeg de stad een nieuwe versterkte verdedigingsgordel die in het oosten dichter bij de stadskern kwam te liggen. Het plangebied situeert zich duidelijk buiten de stadsomwalling. De Visitatiestraat is een oude verbindingsweg met Oostakker, vertrekkend langs de westelijke flank van de historische Sint-Amandsberg.

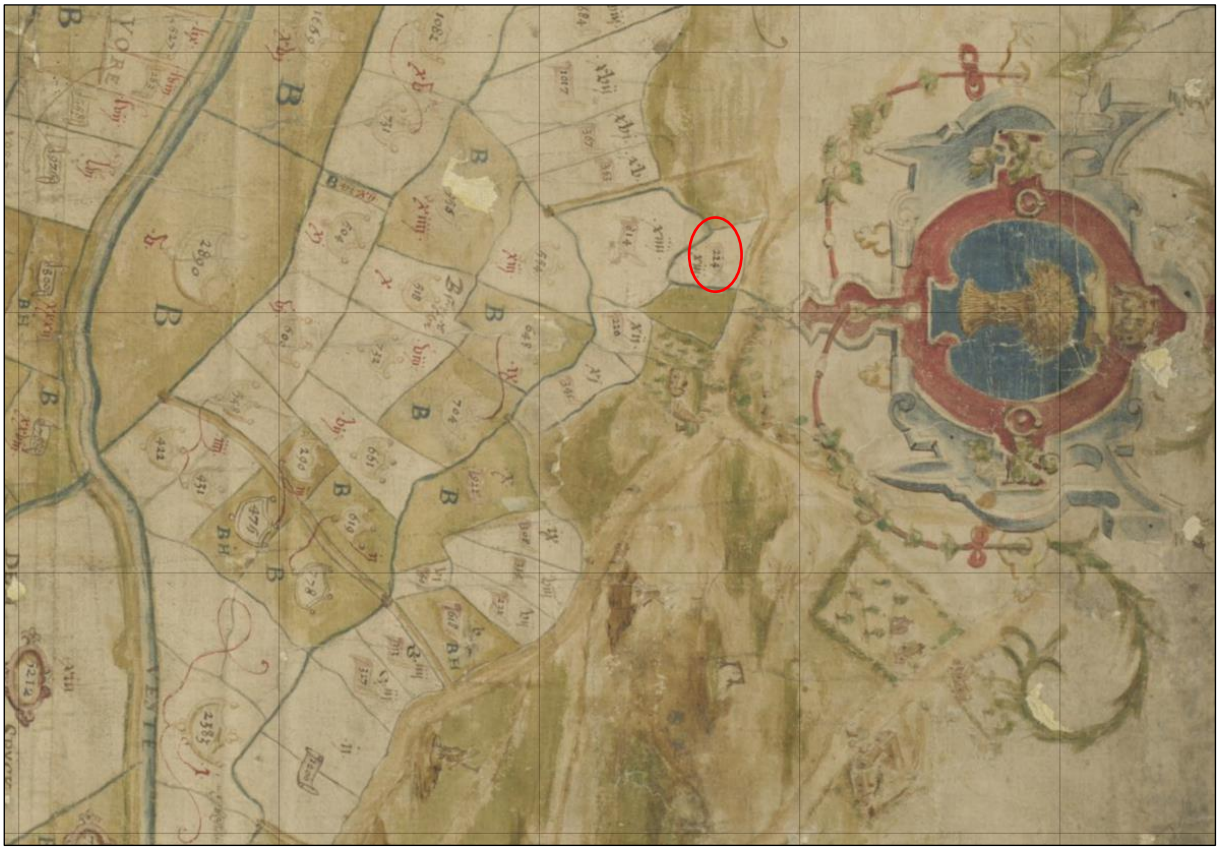
[4] Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: *Sint-Amandsberg [online]*, https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14012
Hasquin H., Van Uytven R. & Duvosquel J.M. 1980. *Gemeenten van België, geschiedkundig en administratief-geografisch woordenboek Vlaanderen-Brussel*, Gemeentekrediet van België, Brussel, 975-976.
[5] Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: *Visitatiestraat [online]*, https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/3434

Aan de westzijde van de Visitatiestraat situeerde zich een uitgestrekt weiland, doorweven door een netwerk van irrigatiegrachten. Het plangebied situeert zich op de overgang van dit weiland naar akkerland. Op het plan van Deventer (ca. 1560) en Horenbault (ca. 1612) is geen bebouwing te zien binnen de projectgrenzen. Precies ten zuiden is wel bebouwing waar te nemen. Het terrein is gelegen langsheen de Visitatiestraat. De zone ten oosten van deze weg wordt aangeduid als *Sloote Kouter*, wat impliceert dat deze zone wel reeds in functie van landbouw uitgebaat werd. Het plangebied zelf ligt ten westen van de Visitatiestraat binnen een zone waar weinig bebouwing wordt afgebeeld. Dit weidegebied is door een netwerk van sloten doorweven, zoals tevens duidelijk blijkt op de Ferrariskaart en een plan van Benthuys uit 1779. De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer binnen het plangebied en karteert het westelijk deel van het terrein als weide, het oostelijk deel als akker. Het zuidelijk deel is ingekleurd als heide.

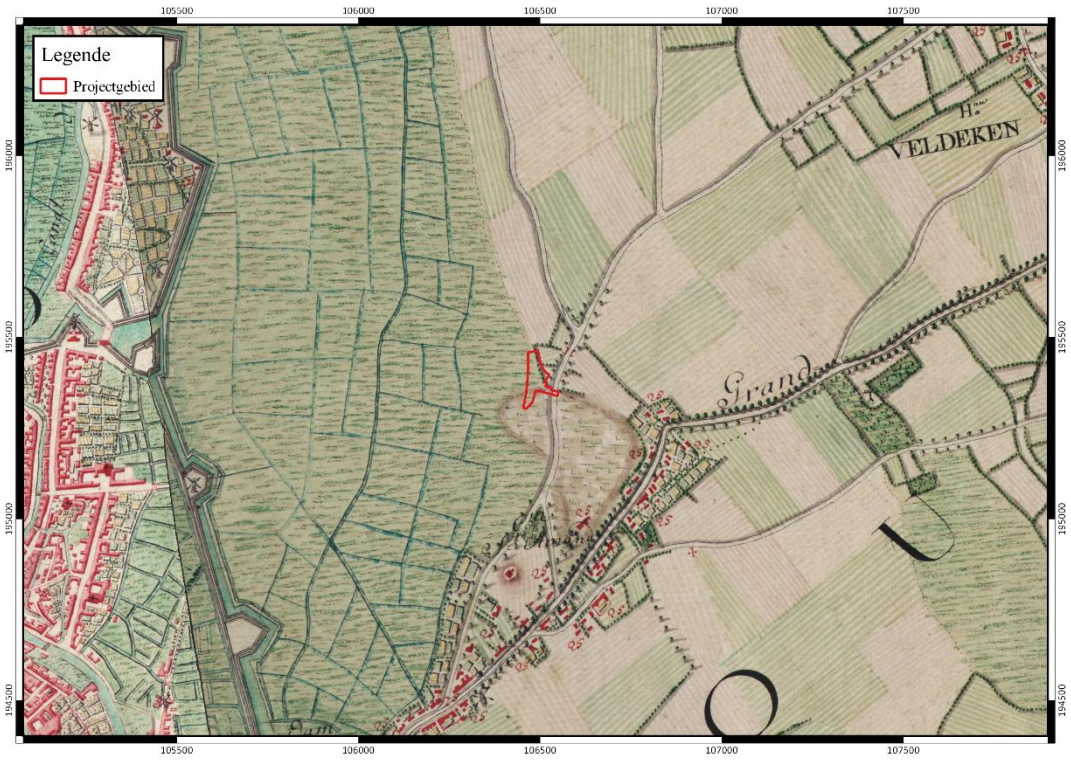
In de 19e eeuw ontwikkelde Gent zich tot een belangrijk industrie- en textielcentrum wat gepaard ging met de realisatie van het kanaal Gent-Terneuzen en het Handelsdok. Omwille van deze economische groei barstte de stad uit haar voegen en kwam er een verdere ontwikkeling buiten de eerdere stadsgrenzen. Op de 19e eeuwse cartografische bronnen is het plangebied nog niet bebouwd. Langsheen de westzijde situeert zich een langwerpige waterpartij, waarvan de aard niet met zekerheid te bepalen is. Mogelijk betreft het een restant van een van de irrigatiekanalen in het weidelandschap, of een lager gelegen deel dat aan inundatie onderhevig was. De contour van de waterpartij lijkt gelijk te lopen met de ovalen contour van de heide waarvan het zuidelijk deel van het plangebied deel uitmaakt. Een andere mogelijkheid is dat deze waterpartij een restant betreft van een ruime omwalling van het hoevegebouw dat op de Deventerkaart en de kaart van Horenbault precies ten zuiden van het plangebied wordt gelokaliseerd. Het feit dat de gracht niet is weergegeven op de Ferrariskaart maakt de laatste verklaring minder waarschijnlijk, maar zeker niet onmogelijk. Het plangebied komt vanaf de tweede helft van de 19e eeuw-begin 20e eeuw binnen het stadsweefsel te liggen. Het station Gent-Dampoort kwam tot ontwikkeling vanaf 1861. Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is reeds bebouwing waar te nemen binnen de projectgrenzen.

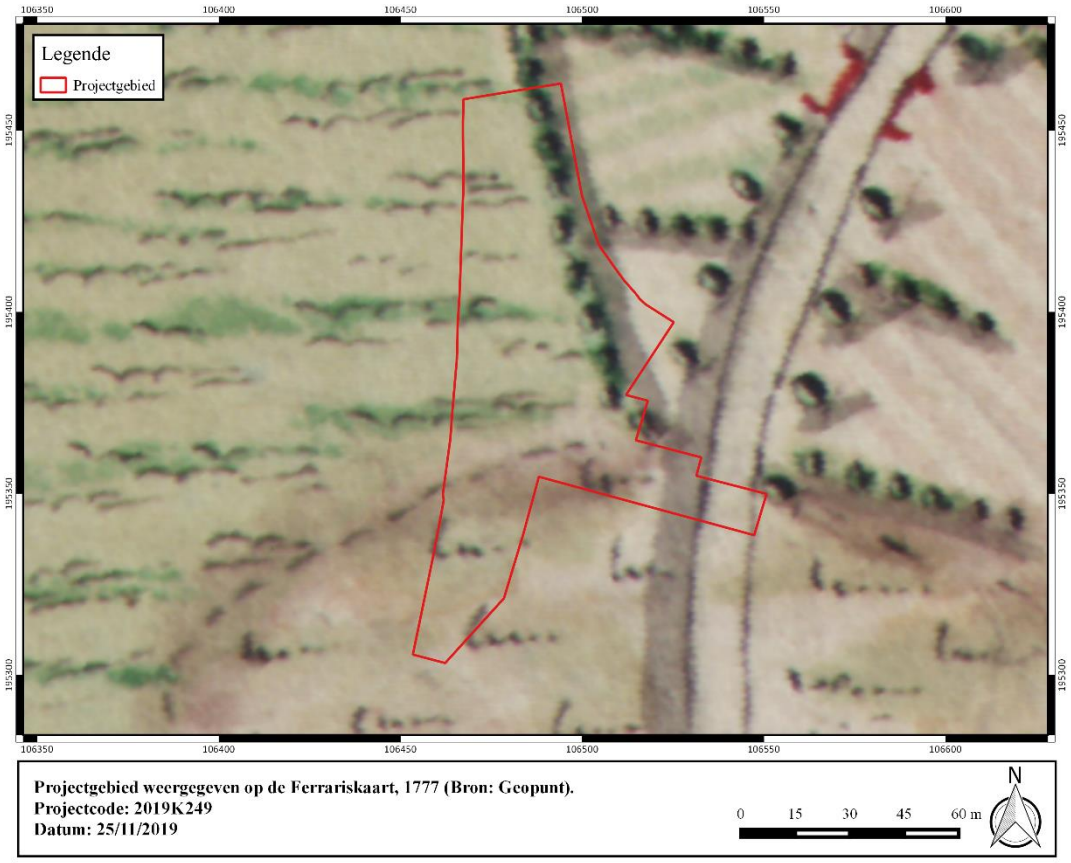
Figuur 17: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Deventerkaart, ca. 1560 (Bron: Koninklijk Belgisch Rijksarchief).

Figuur 18: Plangebeid bij benadering weergegeven op het plan van Horenbault, 1612 (Bron: NGI Cartesius).

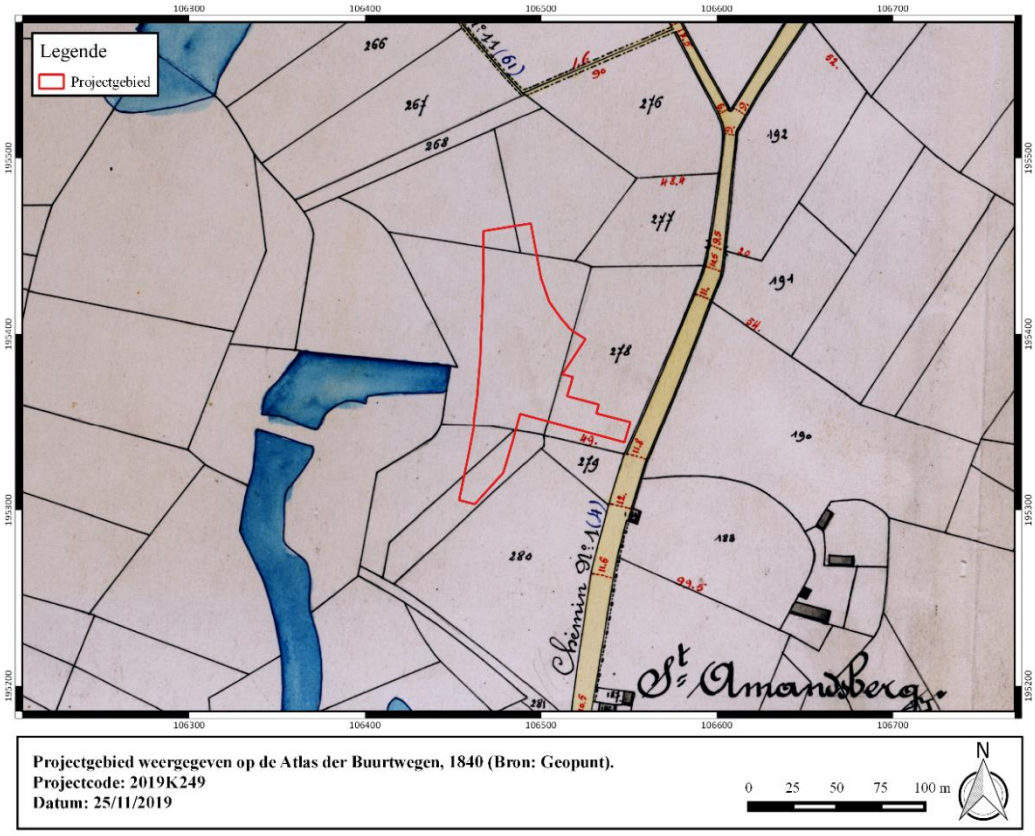
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1777 (Bron: Geopunt).

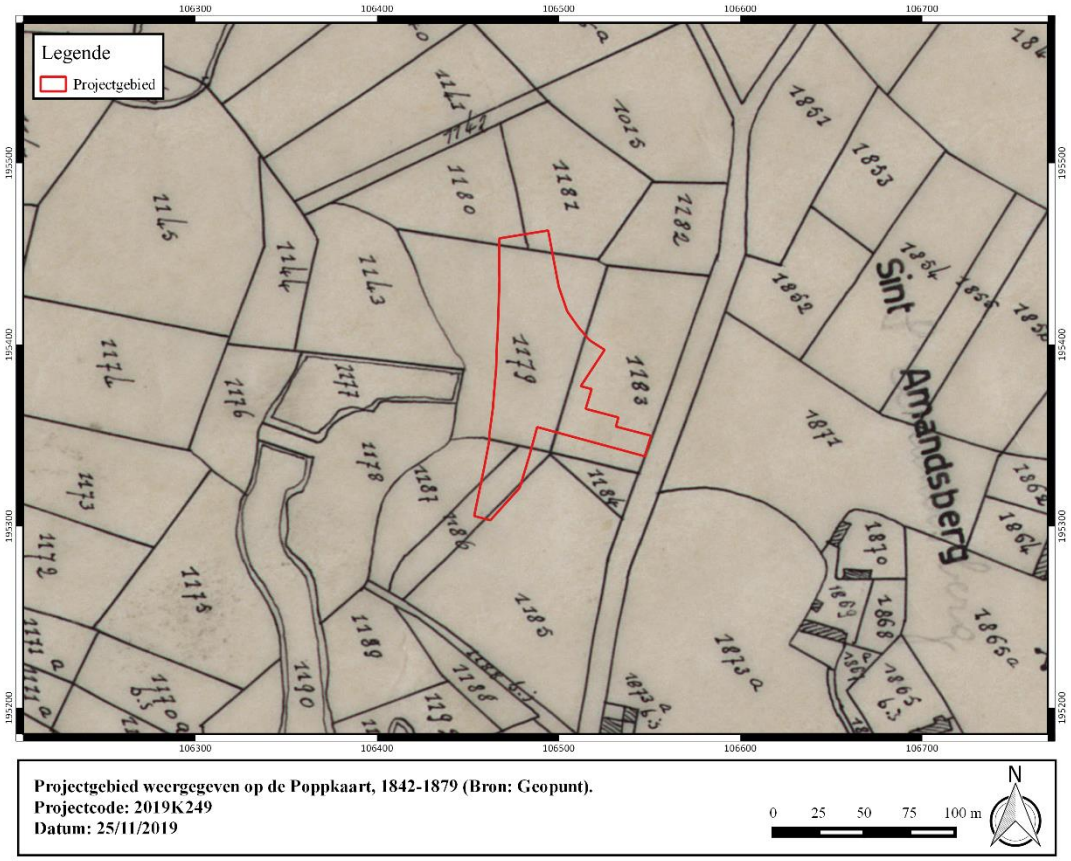
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1777 (Bron: Geopunt).

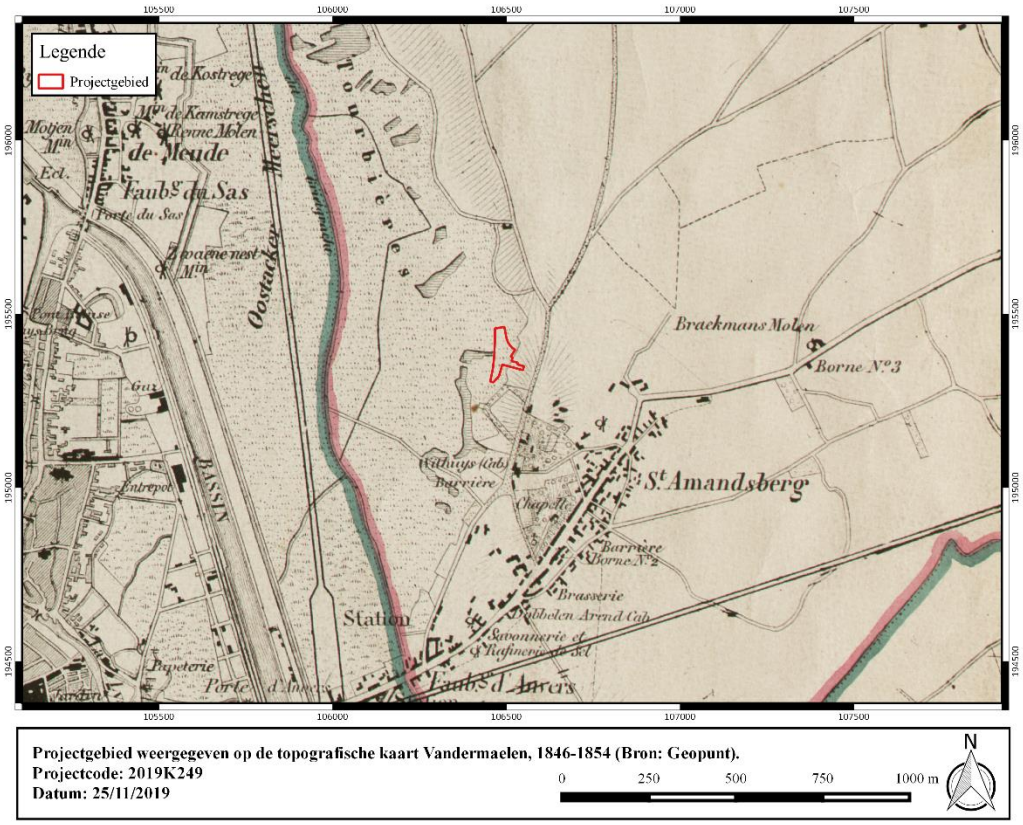
Figuur 21: Plan van C. Benthuys, 1799 (Bron: NGI Cartesius).

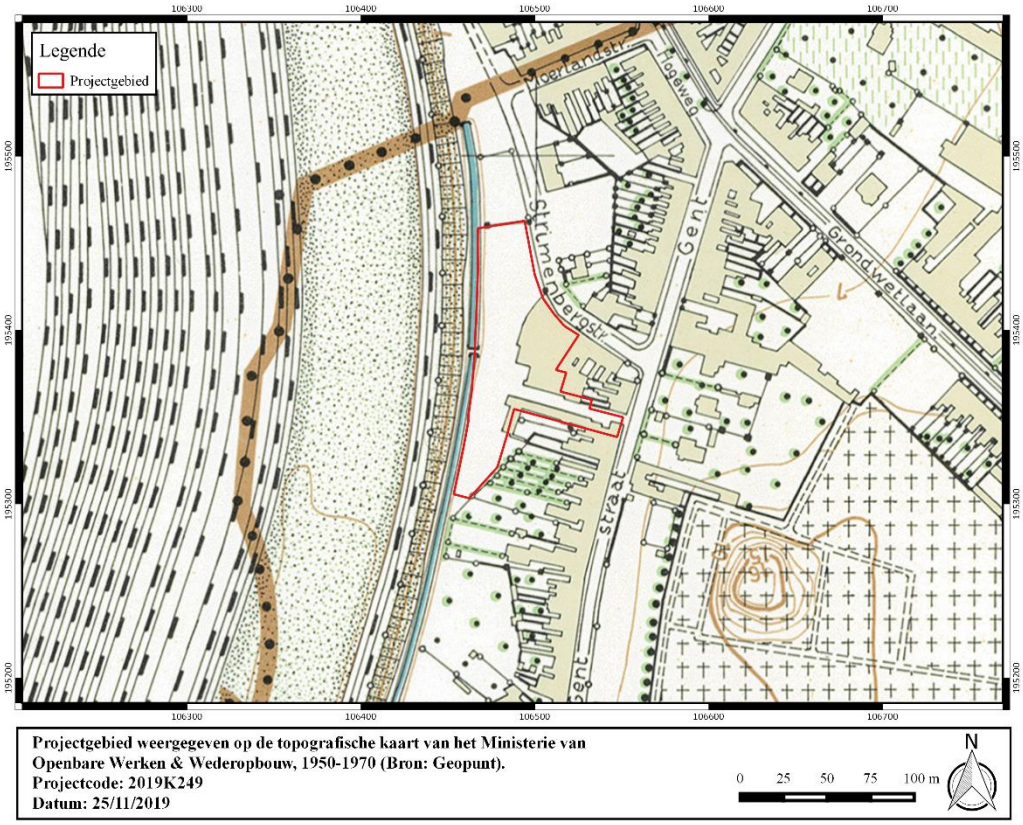
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart Vandermaelen, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

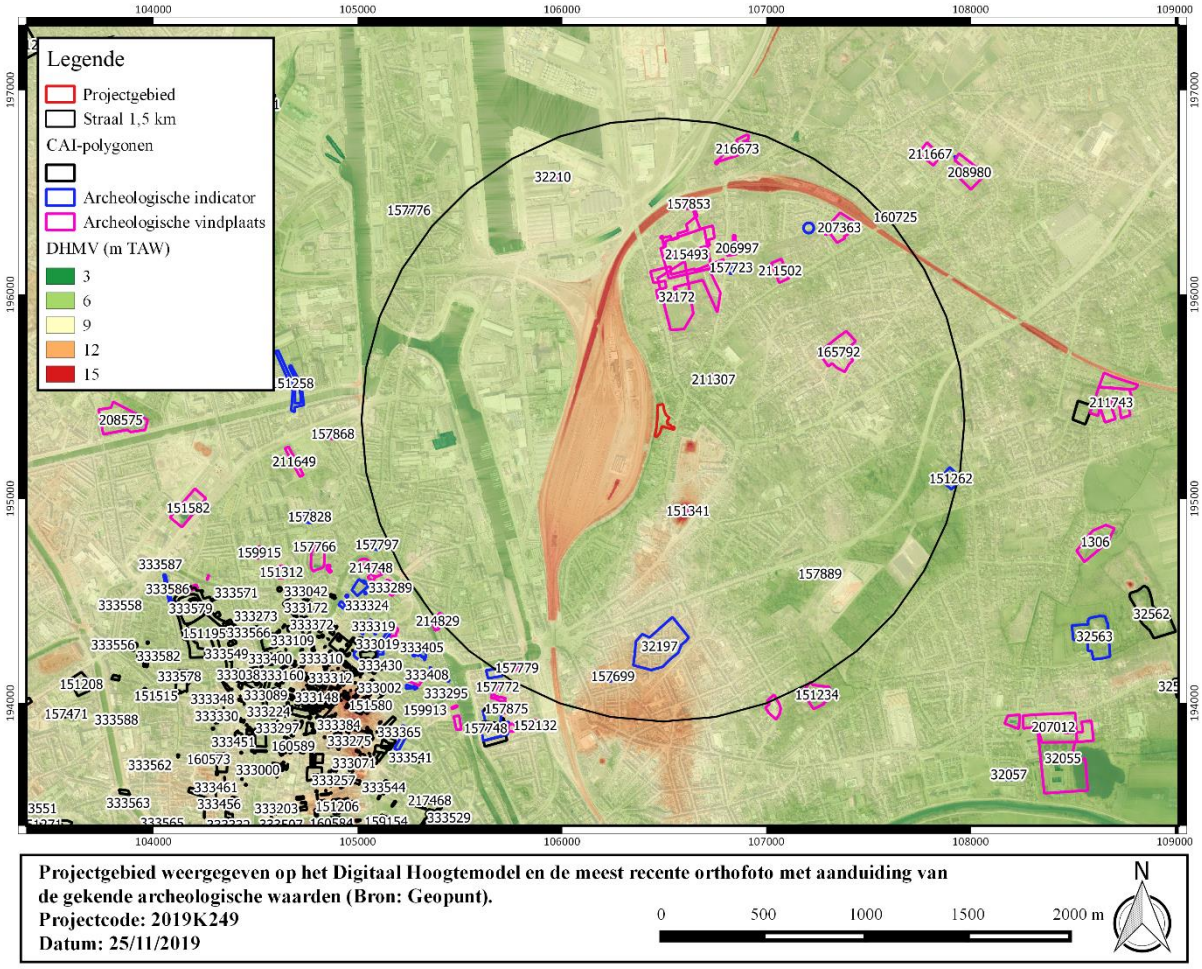
1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Binnen het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. In de ruime omgeving van het plangebied zijn meerdere archeologische vaststellingen gedaan. De archeologische waarden binnen een straal van 1,5 km rondom het plangebied worden in onderstaand overzicht weergegeven. Er werden in het verleden vier opgravingen en twaalf mechanische prospecties uitgevoerd. Hieronder worden de meest noemenswaardige besproken.

Op zo'n 400 m ten noorden van het plangebied kwamen tijdens een opgraving in 1983 een grafheuvel met crematies, een vierkant gebouwplattegrond, en een diepe waterput uit de late ijzertijd, en meerdere Romeinse brandrestengraven aan het licht (CAI 32172). In dezelfde regio werd tevens een mechanische prospectie uitgevoerd in 2010. Hierbij konden grachtfragmenten van een circulair grafmonument en besmeten aardewerk uit de bronstijd, aardewerk uit de vroege ijzertijd, de Romeinse tijd en de Merovingische periode opgemerkt worden (CAI 151115). Tevens werden in 2011 en 2014 meerdere grafstructuren uit de metaaltijden en de vroeg-Romeinse tijd (CAI 215493, 206997) en bewoningssporen uit de vroege ijzertijd en Romeinse tijd (CAI 206997) geconstateerd, binnen een vergelijkbare landschappelijke context als het huidige grondgebied. Iets noordelijker werden scherven uit de ijzertijd, sporen van landbewerking uit de nieuwe tijd (CAI 211502) en zes grachten uit de volle en/of late middeleeuwen (CAI 216673) aangetroffen. Op zo'n 1,5 km ten zuiden werden een fragment van een gepolijste bijl uit het neolithicum, aardewerk uit de Romeinse tijd en ploegsporen uit de late middeleeuwen vastgesteld (CAI 157892).

Op 1,2 km ten noordwesten van het onderzoeksterrein konden meerdere artefacten uit de steentijd opgemerkt worden. Daarnaast werden een rijk inhumatiegraf van een vrouw uit de bronstijd en een Merovingisch grafveld met bijgiften aangetroffen (CAI 32210). Ten noordoosten werd een waterput of kuil aan de had van een fragment roodbeschilderd aardewerk gedateerd in de volle middeleeuwen (CAI 207363). Ten zuiden van het projectgebied werd een zone met Romeinse bewoningssporen opgemerkt (CAI 32197). Sporen van het Spanjaardenkasteel werden gevonden tijdens een mechanische prospectie in 1991. Het zou gaan om het voormalige kruitmagazijn waarvan de vloer nagenoeg volledig bewaard is gebleven (CAI 157779). In de jaren die hieraan vooraf gingen, konden metselwerkmassieven uit baksteen en Doornikse kalksteen die wellicht afkomstig zijn van het noordoostelijke bastion van het Spanjaardenkasteel (CAI 157846) en funderingen van de noordelijke omheimingsmuur (CAI 157855) vastgesteld worden.

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een hoge verwachting inzage sporen uit de steentijd, bronstijd, Ijzertijd, Romeinse tijd en middeleeuwen.

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel en de meest recente orthofoto met aanduiding van de gekende archeologische waarden (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

Opgraving

32172	Opgraving (1983); NK: 250 m Late ijzertijd: twee grote circulaire structuren (grafheuvel) met crematies, vierkant gebouwplattegrond met zes evenwijdige palenrijen (vermoedelijk drieschepig), diepe (water)put die als drenkplaats voor het vee werd gebruikt. Romeinse tijd: meerdere Romeinse brandrestengraven, onder andere een trapeziumvormige grafkuil met twee potjes (waarvan één met een jachttafereel). Bron: Vanmoerkerke J., 1985. Vierkante grafstructuur uit de ijzertijd aan de Hogeweg. In: Stadsarcheologie Gent 9, 2, 42-51.
151341	Opgraving (2008); NK: 15 m 18de eeuw: restanten van twee bakstenen trapconstructies, funderingen van de kapel.

	Bron: Berkers M., e.a. 2009. Archeologisch onderzoek in Gent in 2008 (O.-vl.), in: Archaeologia Mediaevalis, jg. 32, 84-87.
206997	Opgraving (2014); NK: 15 m Ijzertijd: waterput. Vroege ijzertijd: spieker, palenrij. Romeinse tijd: paalkuilen, kuilen. Midden-Romeinse tijd: brandrestengraf, greppels geassocieerd met aardewerk, houtskoolrijke sporen. Nieuwste tijd: puinrijke kuilen, paalsporen. Bron: Bruggeman J., Reyns N., 2015. Archeologische opgraving Gent- Sint-Bernadettestraat, rapporten All-Archeo 248, Temse.
215493	Opgraving (2011); NK: 15 m Neolithicum: lithisch materiaal. Laat-neolithicum: kringgreppel. Midden-bronstijd: 12 grafmonumenten. Vroege ijzertijd: grafstructuur met grote grafkuil centraal in een 'dodenhuisje' (lijkt op zespalige spieker) met een beperkte hoeveelheid menselijk bot en twee volledige potten; het geheel was afgedekt met verbrand graan. Tevens huizen en bijgebouwen. Late ijzertijd: vierkante enclosure, rituele greppels, klein grafveldje, 4 grafstructuren (één graf had resten van drie individuen), erf met waterput. Vroeg-Romeinse tijd: drie brandrestengraven, verschillende erven met gebouwplattegronden, wegtracé met karrensporen en afgebakende greppels. Vroege middeleeuwen: drie gelijkarmige fibulae. Nieuwe tijd: oude akkerlaag met materiaal uit de late middeleeuwen en nieuwe tijden. 20ste eeuw: loopgravencomplex en mogelijk schuilkelder uit WOII. Bron: Dyselinck T., 2013. Gent Hogeweg. Vlakdekkende opgraving, BAAC-rapport A11.0045, 's Hertogenbosch.

Mechanische prospectie

32210	Mechanische prospectie (1982); NK: 250 m

	Steentijd: reeks kleine ‘tardenoisien’-silexen, overblijfselen van een mammoet. Midden-paleolithicum: levalloisafslag en vuistbijl. Mesolithicum: grote hoeveelheid microlieten. Neolithicum: bijl in hertshoorn. Bronstijd: een zeer rijk inhumatiegraf van een vrouw. Merovingische periode: Merovingisch grafveld met o.a. aardewerk, wapens (zwaard, scramasaxen, lansen), umbo's, gespen, riembeslagen, fibulae, kralen, spinschijfje, vuurslagen, mesje, ijzeren ring, ijzeren staafje, twee armbanden, een hanger, enkele ringen, kralen (biconisch) en knoppen, alsook twee spiralen, één enkel en één dubbel, die zeer waarschijnlijk als fragmenten van een gordel te identificeren zijn (aan de dubbele spiraal hangt trouwens nog één schakel van deze ‘ceinture articulée’). Onbepaald: aardewerk, dakpannen, maalsteen. Bron: Raveschot P. & Van de Walle R., 1982. Vondstmeldingen. John Kennedylaan - Vliegtuiglaan, in: Stadsarcheologie 6/2, 45.
151115	Mechanische prospectie (2010); NK: 15 m Metaaltijden: aardewerk, paalkuilen, greppelfragmenten. Bronstijd: grachtfragmenten van een circulair grafmonument met vermoedelijke diameter van 27 m met paalkuilen en protohistorische besmeten wandscherven. Late bronstijd: paalgat, kuil met een fragment van een besmeten pot, crematieresten die mogelijk een restant zijn van een beenderpakgraf met onderaan een schedelfragment, grafmonumentje en greppel die wellicht deel uitmaakt van dit circulair grafmonumentje. Vroege ijzertijd: grachtfragment waarin een bijna volledig profiel van een geknikte schaal werd gevonden. Romeinse tijd: gracht met twee scherven (o.a. van een terra sigillatabord type Dragendorf 18 uit de Flavische tijd einde 1ste – begin 2de eeuw). De gracht was voorzien van een enkelbreker wat, samen met de afmetingen, zou wijzen op een defensieve functie. Merovingische periode: aardewerk, crematieresten. Bron: Laloo P. & Blanchaert H., 2010. Gent - Hogeweg Archeologisch proefsleuvenonderzoek 19/05 - 08/06/2010, Gate - rapport 4.
157723	Mechanische prospectie (1995); NK: 15 m Midden-Romeinse tijd: dubbel lineair spoor met daarin aardewerkfragmenten.

	Bron: Laleman M.C., e.a., 1995 Vondstmeldingen. Sint-Bernadettestraat 158-174, in: Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent jg. 19 afl. 3, 44-45.
157779	Mechanische prospectie (1991); NK: 15 m 16de eeuw: zuidwestelijke hoek van een vierkante bakstenen constructie werd vrij gelegd. Nagenoeg de volledige vloer was bewaard gebleven. Het gaat om het voormalige kruitmagazijn van het Spanjaardenkasteel. Bron: Van Doorne G., 1991. Vondstmeldingen. Schoolkaai, in: Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, jg. 15 afl. 3, 39.
157853	Mechanische prospectie (1982); NK: 150 m Romeinse tijd: aardewerk. Late middeleeuwen: aardewerk. Onbepaald: aardewerk. Bron: Raveschot P. & Van de Walle R., 1982. Vondstmeldingen. John Kennedylaan - Vliegtuiglaan, in: Stadsarcheologie 6/2, 45.
157892	Mechanische prospectie (1981); NK: 15 m Neolithicum: fragment van een gepolijst bijl. Romeinse tijd: aardewerk. Late middeleeuwen: ploegsporen. 17de eeuw: kuilen. Bron: Van den Eynde G., 1983. De Sint-Machariuswijk te Gent, opgravingscampagne 1978-1979. Studie van het Gallo-Romeins en vroegmiddeleeuws aardewerk in hun historische context, onuitgegeven licentiaatsverhandeling K.U.Leuven.
165792	Mechanische prospectie (2013), NK: 5 m Vroeg-Romeinse tijd: kuil met handgevormd aardewerk. Bron: Smet J., Van Goidsenhoven W., 2013. Archeologisch Vooronderzoek Lijnmolenstraat (Gent), Ruben Willaert Rapport 55, Sijsele.
207363	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 m Volle middeleeuwen: waterput of kuil. De datering berust op een fragment Rijnlands roodbeschilderd aardewerk. Nieuwe tijd: greppels gerelateerd met landindeling. Nieuwste tijd: kuilen met fragmenten industrieel wit aardewerk, paalsporen.

	Bron: Reyns N., Dierckx L., 2014: Archeologisch vooronderzoek Sint-Amandsberg (Gent)- Ombeekhof - Ombeekstraat, Rapporten All-Archeo 208, Bornem.
211307	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 m Nieuwste tijd: enkele greppels en kuilen. Bron: Hoorne J., De Kreyger F., De Brant R., 2015. Sint-Amandsberg - Staf Bruggenstraat. Archeologisch vooronderzoek - oktober 2015, DL&H-Rapport 25, Adegem.
211502	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 m Ijzertijd: enkele scherven handgevormd aardewerk. Nieuwe tijd: sporen van landbewerking, systeem van drainage- of perceelsgreppels. Onbepaald; enkele geïsoleerde paalkuilen. Bron: Demoen D., De Cleer S., 2014. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Gent, Sint-Amandsberg, Waterstraat, BAAC Vlaanderen rapport 93, Gent.
214829	Mechanische prospectie (2016); NK: 15 m Nieuwe tijd: 3 m dik ophogingspakket Nieuwste tijd: funderingen en regenwaterputten. Bron: Vanoverbeke R., 2016. Archeologische prospectie te Gent, Blekersdijk 38-40, Ham 47-51, BAAC Vlaanderen Rapport 315, Gent.
216673	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 m Middeleeuwen: 6 grachten die o.b.v. vondstenmateriaal en gelijkaardige vulling te dateren zijn in de volle en/of late middeleeuwen. Nieuwe tijd: relatief brede gracht (4 m), te dateren in de nieuwe tijd o.b.v. vondstenmateriaal (aardewerk, bouwmateriaal). Nieuwste tijd: 17 recente kuilen en verstoringen. Onbepaald: 3 natuurlijke sporen, 4 ongedefinieerde kuilen en een mogelijk paalkuil.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

151262	Cartografische indicator; NK: 15 m Middeleeuwen: site met walgracht Bron: Charles L., Laleman M.-C., Lievois D. & Steurbaut P., 2008. Van walsites en speelhoven. Het vrije van Gent bij Jacques Horenbault (1619), Gent.

Controle van werken

40148	Controle van werken; NK: 15 m 18de eeuw: los menselijk botmateriaal (maakt deel uit van het kerkhof voor de parochie Sint-Baafs tussen 1784 en 1878).
157846	Controle van werken (1983); NK: 15 m 16de eeuw: metselwerkmassieven uit baksteen en Doornikse kalksteen. De ligging en de aard van het metselwerk laten toe deze massieven te interpreteren als restanten van het Spanjaardenkasteel. Wellicht gaat het om overblijfselen van de noordoostelijke bastion. Bron: Laleman M.C. & Raveschot P., 1983. Vondstmeldingen. Kasteellaan, in: Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, jg. 7 afl. 3, 34.
157855	Controle van werken; NK: 15 m 16de eeuw: OW-gericht baksteenmassief; het betreft een gedeelte van de funderingen van de noordelijke omheiningsmuur van het Spanjaardkasteel uit het midden van de 16de eeuw. Bron: Laleman M.C., 1982. Vondstmeldingen Schoolkaai, in: Stadsarcheologie 6/2, 47-48.

Toevalsvondst

157699	Toevalsvondst (1997); NK: 150 m 18de eeuw: menselijke skeletten die in verband kunnen gebracht worden met de begraafplaats voor de parochies Sint-Baafs, Sint-Jacob en Heilig-Kerst die hier gelegen was tussen 1784 en 1878. Bron: Laleman M.C., 1997. Vondstmeldingen. Wasstraat, in: Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, jg. 21, afl. 3-4, 104.

157889	Toevalsvondst; NK: 15 m Laat-neolithicum: driehoekige pijlpunt in lichtgrijze vuursteen met een schacht en twee afgebroken weerhaken. Bron: S.n., 1978. Vondstmeldingen. Sint-Amandsberg, Rozebroekslag, 23, in: Stadsarcheologie 2/2, 26.

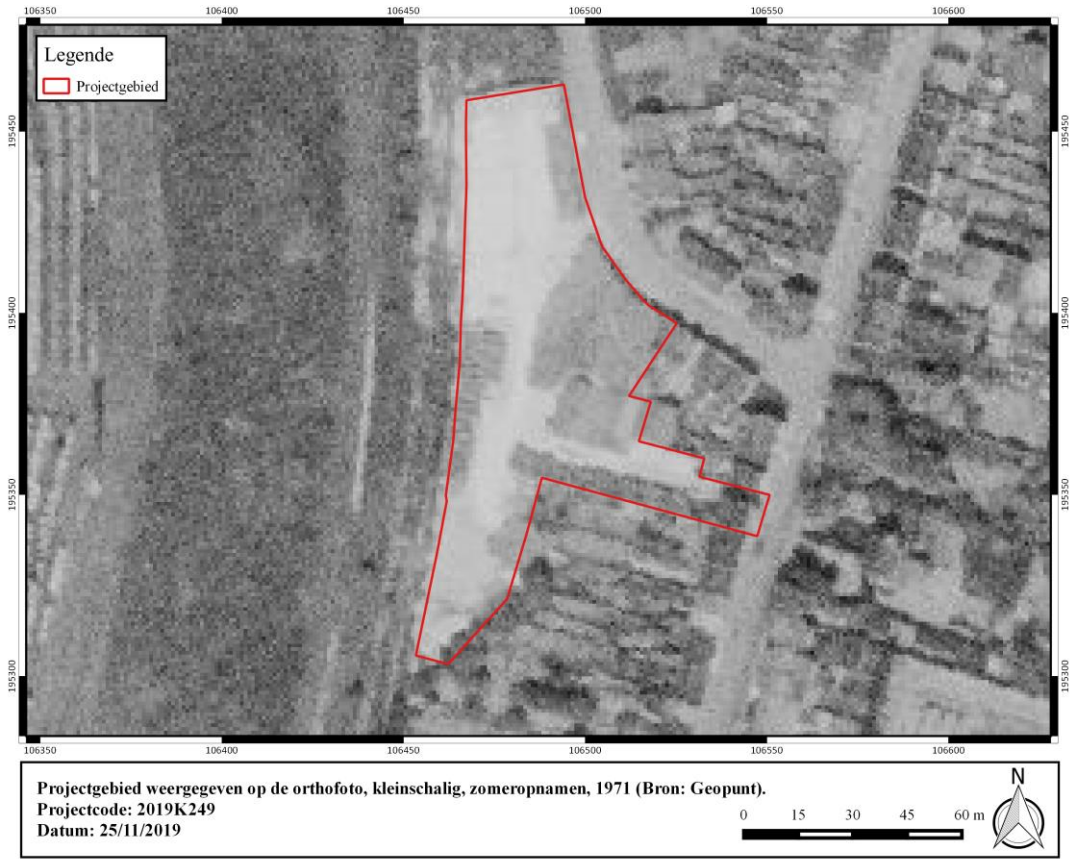
Onbepaald

32173	Onbepaald (1986); NK: 150 m Romeinse tijd: bewoningssporen met aardewerk.
32197	Onbepaald; NK: 15 m Romeinse tijd: zone met Romeinse bewoningssporen.

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

Het projectgebied is doorheen de jaren op enkele luchtfoto's vastgelegd. De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia.

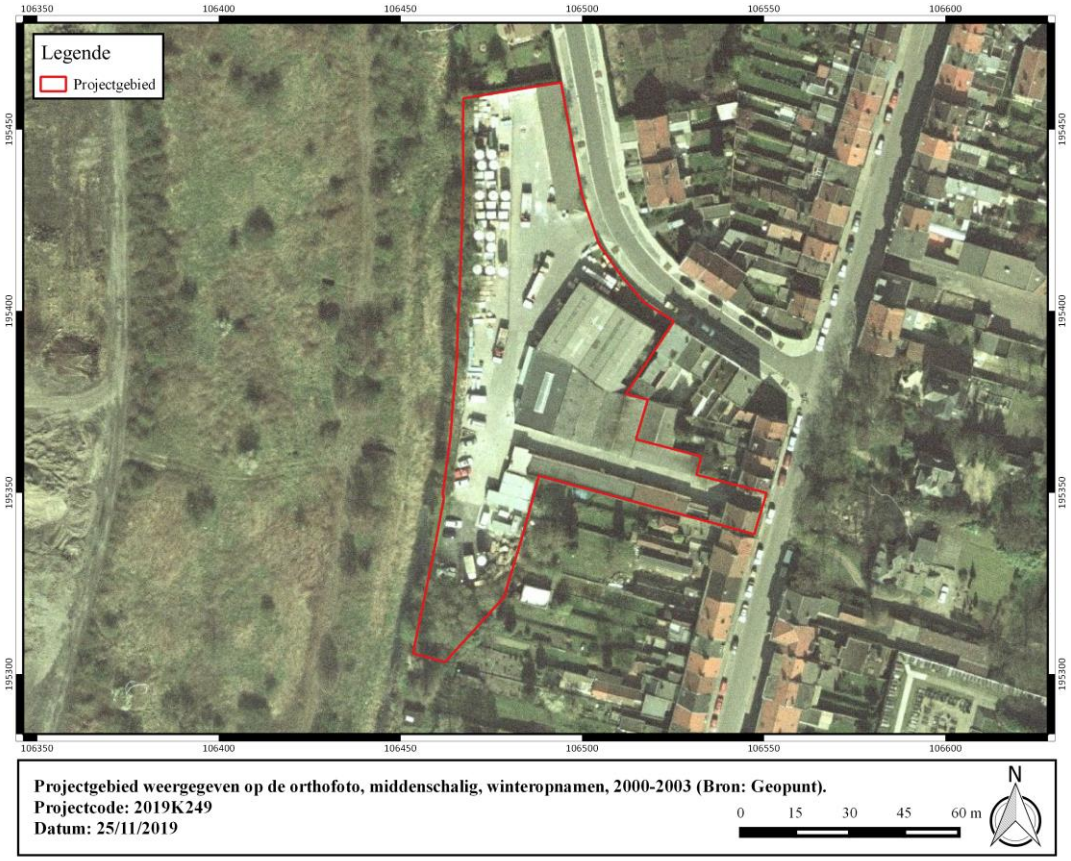
De eerste beschikbare orthofoto dateert uit 1971. Op deze luchtfoto lijkt binnen de contouren van het plangebied bebouwing aanwezig te zijn. De locatie van de bebouwing stemt overeen met wat zichtbaar is het de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw. Het is op basis van de luchtopname niet geheel duidelijk of de overige zones binnen het onderzoeksterrein al dan niet verhard zijn. De volgende orthofoto uit 1979-1990 schept duidelijkheid. Naast de aanwezige bebouwing zijn verharding en enkele groenzones aanwezig. In 2000-2003 wordt de centrale bebouwing uitgebreid, en nog later, in 2008-2011, de zuidelijke bebouwing ook. Deze situatie is tot op heden onveranderd gebleven. Uit bovenstaande gegevens kan afgeleid worden dat het bodemarchief potentieel (deels) verstoord kan zijn. Welke impact de bouw van deze gebouwen en de aanleg van de verhardingen had op eventueel aanwezige archeologische sites is op basis van dit bureauonderzoek niet exact vast te stellen.

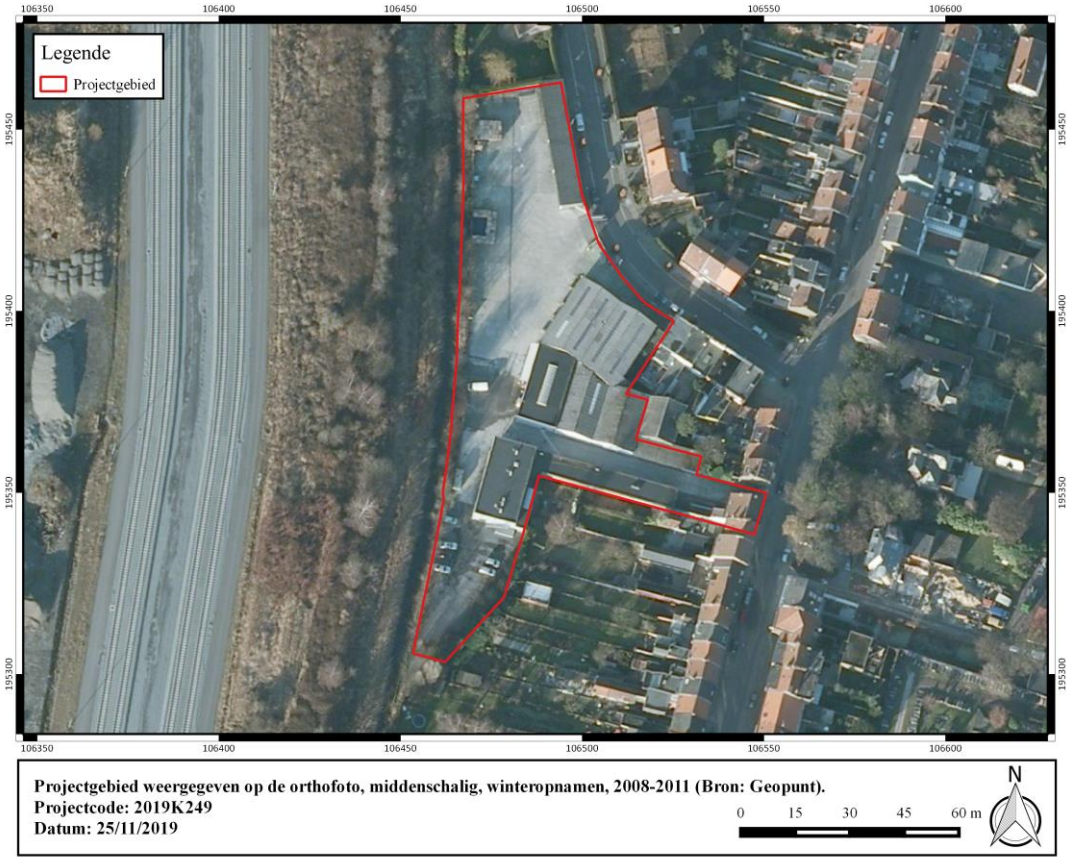
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

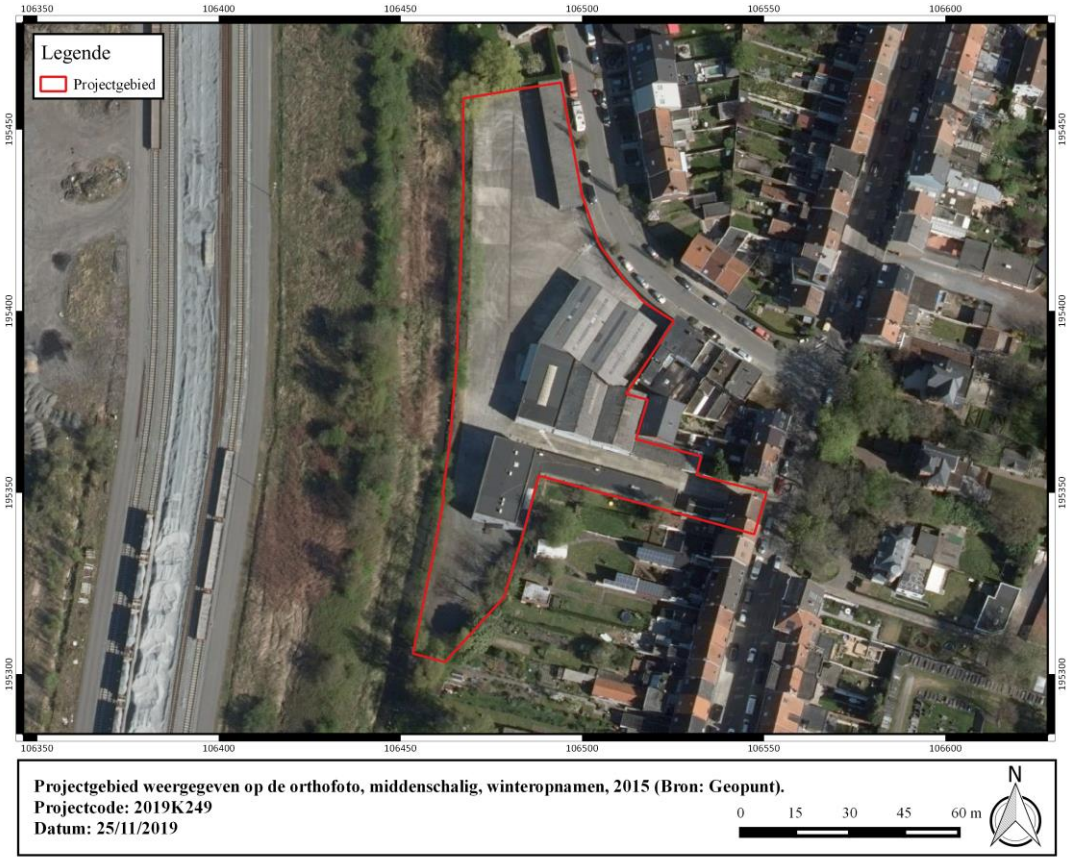
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

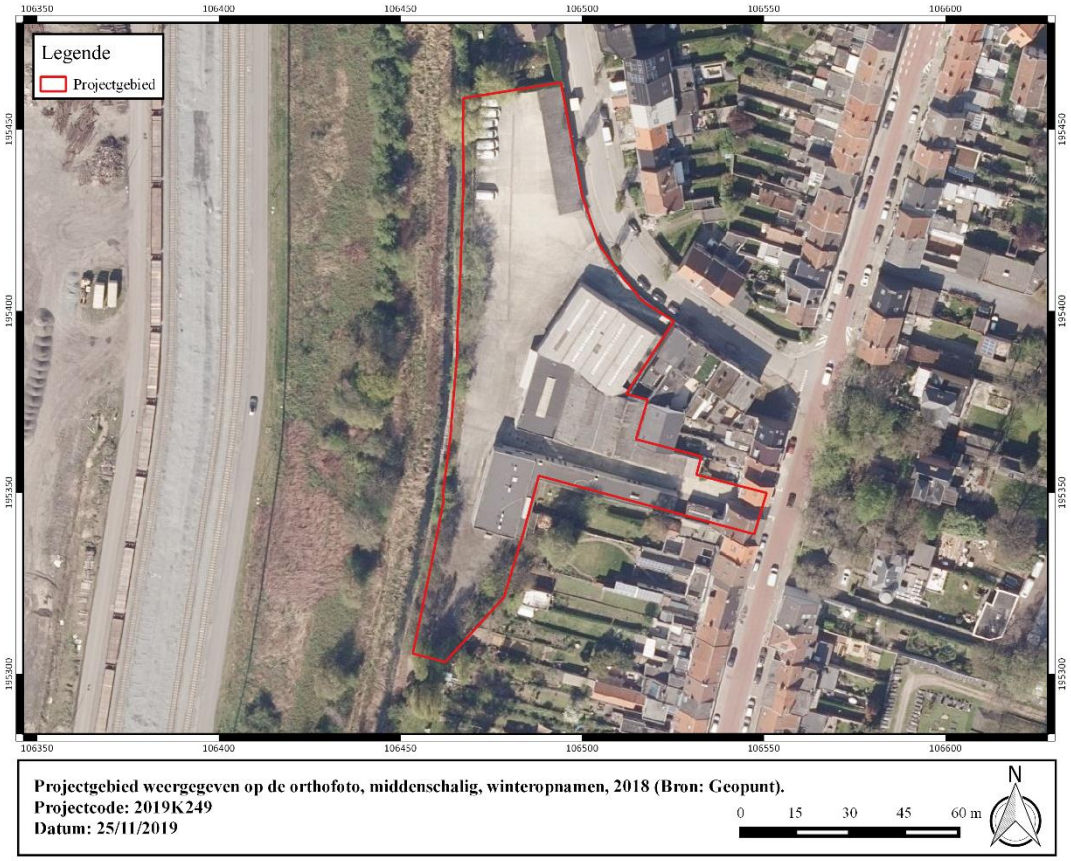
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

Figuur 32: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

2 Landschappelijk bodemonderzoek

2.1 Onderzoeksopdracht

2.1.1 Doelstelling

Door gerichte terreinwaarnemingen wordt kennis over de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap binnen het plangebied geverifieerd en verfijnd. Bijzondere aandacht gaat uit naar de gaafheid van de ondergrond en daarmee de kans op het voorkomen van nog goed bewaarde archeologische resten.

2.1.2 Onderzoe

2.1.3 ksvragen

- Wat zijn de waargenomen bodemhorizonten, beschrijving + duiding?
- Is het beeld in elke boring gelijk of zijn lokale variaties in bodemopbouw waar te nemen?
- In welke mate is het bodemprofiel nog intact? Kan verder archeologisch onderzoek in de vorm van boringen of proefsleuven nog leiden tot relevante kenniswinst?
- In welke mate wordt het bodemarchief bedreigd door de geplande werken?
- Wat is de diepte van het archeologisch leesbaar niveau? Dient bij een eventueel proefsleuvenonderzoek rekening gehouden te worden met verschillende archeologische niveaus?
- Zijn relevante bodemhorizonten met betrekking tot artefactensite nog bewaard op het terrein? Of is er eerder sprake van een afgetopt bodemprofiel door bewerking?
- Hoe verhouden de waarnemingen van het landschappelijk booronderzoek zich ten opzichte van de gegevens op de Bodemkaart?
- Zijn de waarnemingen van die aard dat een verkennend archeologisch booronderzoek aangewezen is? Zo ja:
    - Wat is de ruimtelijke afbakening (in X-, Y- en Z-coördinaten) van de zone waar een verkennend archeologisch booronderzoek aangewezen is?
    - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?
    - Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
    - Dwingen de waarnemingen afwijkingen van de bepalingen in de Code van de Goede Praktijk op?
- Indien een proefsleuvenonderzoek zinvol wordt geacht, wat is de ruimtelijke afbakening van de onderzoekzone (in X-, Y- en Z-coördinaten) waar verder onderzoek d.m.v. sleuven noodzakelijk is?

2.2 Randvoorwaarden

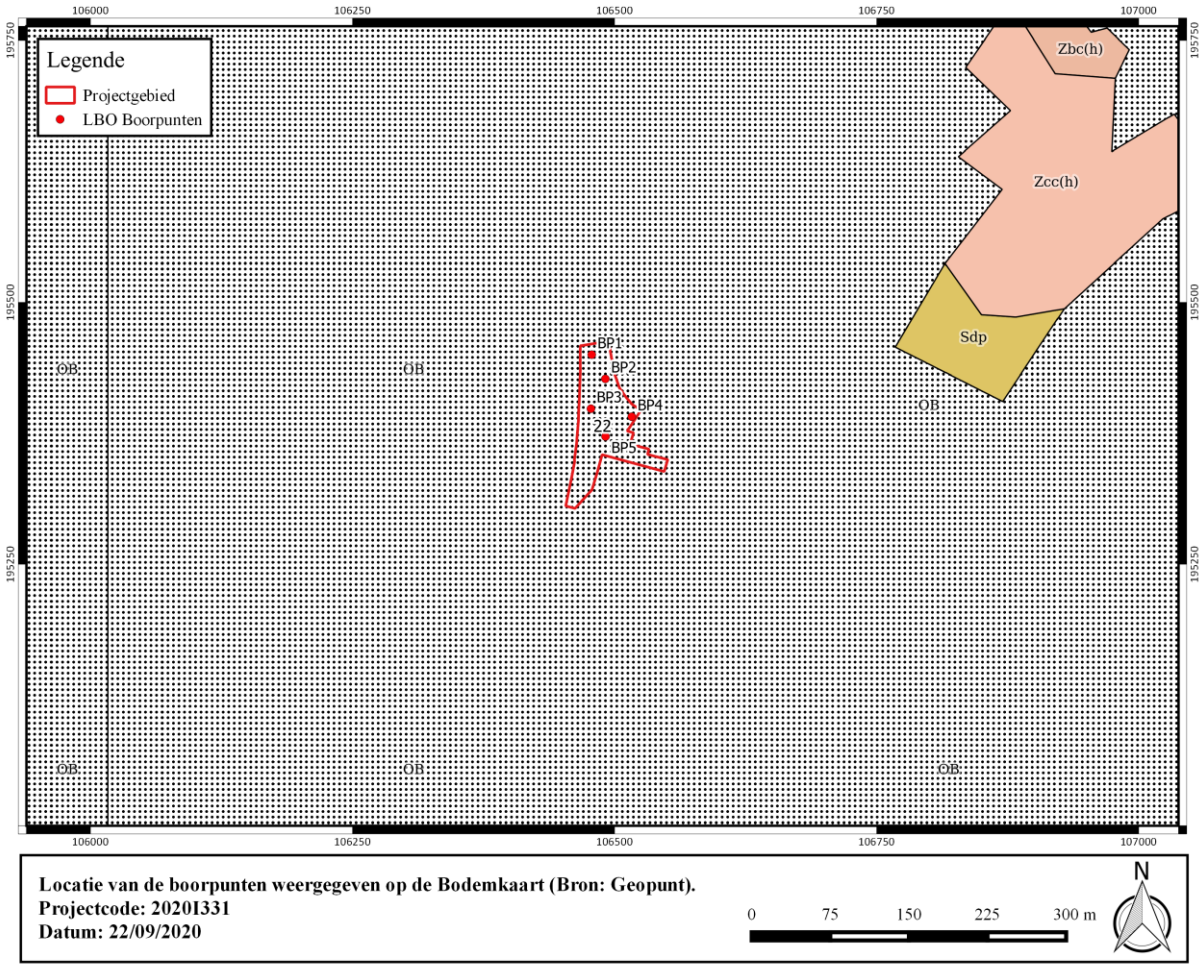
Niet van toepassing.

2.3 Werkwijze en strategie

2.3.1 Landschappelijke situatie

Het projectgebied bevindt zich in Stedelijke gebieden en Havengebieden, binnen de Vlaamse Vallei. Ten zuiden van het plangebied zijn enkele zandheuvels zichtbaar op het DHM. Dit zijn restanten van Boreale stuifzandkoppen (ca. 10 000 a). De westelijke zijde van het projectgebied grenst aan de Rietgracht. Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het Bekken van de Gentse Kanalen met deelbekken Gentse Binnenwateren.

De Bodemkaart (Figuur 33) karteert het projectgebied als een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door verharding of bebouwing. Ten noordoosten van het terrein zijn zandige en lemig-zandige bodems aanwezig.

Figuur 33: Projectie van de boorpunten op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

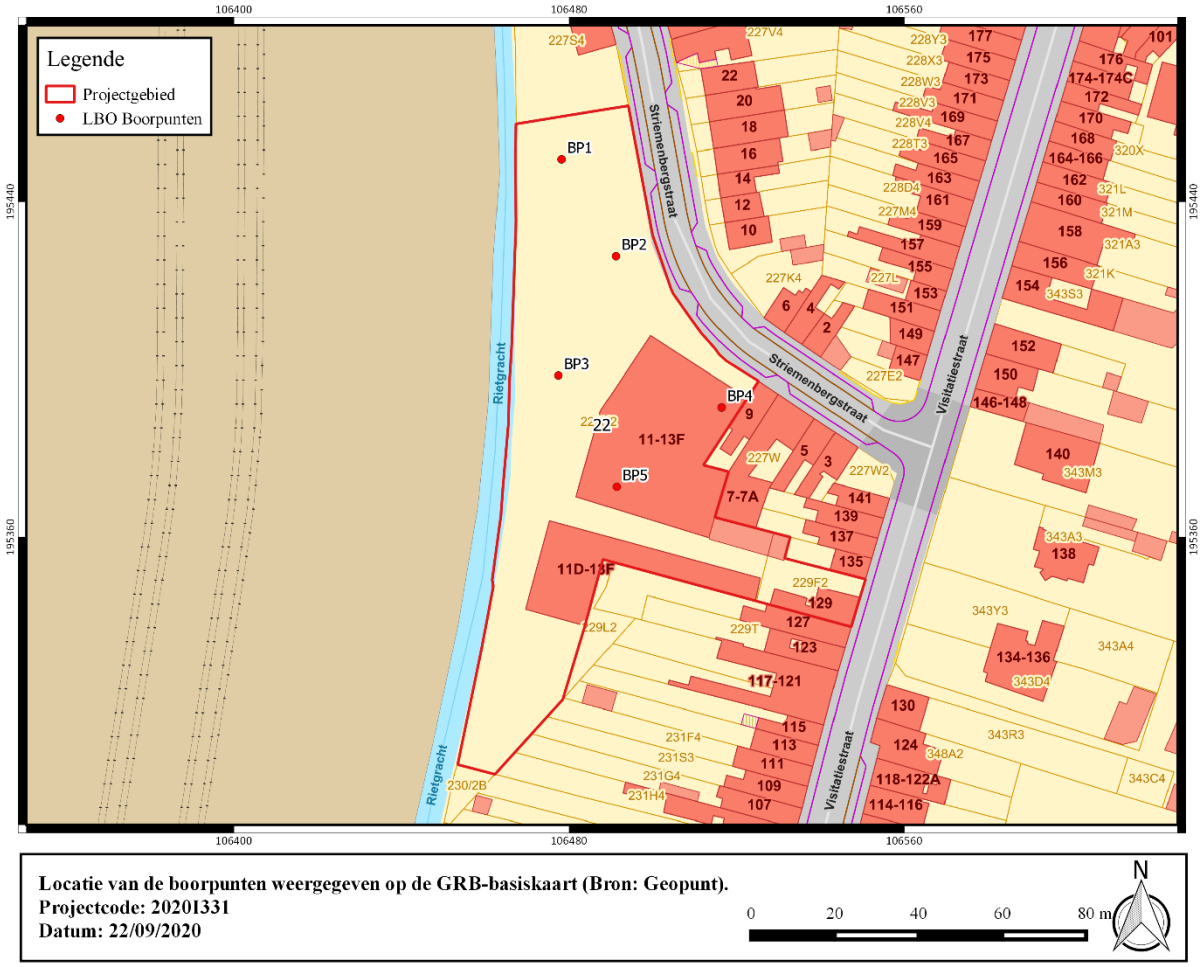
Door de verharding en bebouwing kan het bodemarchief reeds sterk verstoord zijn. Het landschappelijk bodemonderzoek heeft dus hoofdzakelijk als doel de bodemopbouw en eventuele verstoring in kaart te brengen om zo de bewaringscondities te evalueren.

2.3.2 Methode

Gezien de verwachte bodemopbouw, in combinatie met de onderzoeksvragen, is gekozen om het landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren door middel van boringen. Boringen zijn tevens de meest kostenefficiënte manier om de bodemopbouw in kaart te brengen en hebben

een minimale impact op eventueel aanwezig erfgoed. Op basis van de waarnemingen uit dit booronderzoek kan de lithologie en bodemvorming adequaat beschreven worden.

Gelet op het landgebruik binnen het onderzoeksgebied werd er gekozen om een dit booronderzoek uit te voeren aan de hand van mechanische boringen. Het onderzoek werd uitgevoerd a.d.h.v. vijf boringen (Figuur 34). Op basis van de vraagstelling werden de boorpunten zo ingepland opdat aan de hand van de boringen vlakdekkende uitspraken kunnen gemaakt worden.

Figuur 34: Projectie van de boorpunten op de GRB-Basiskaart (Bron: Geopunt).

Tabel 3: Locaties en aangeboorde dieptes van de uitgevoerde boringen.

Boornr	X (m)	Y (m)	maaiveldhoogte (m TAW)	Diepte boring (cm-mv)	Diepte boring (m TAW)
BP1	106478,20	195450,10	6,27	120	5,07
BP2	106493,70	195423,20	6,47	120	5,27
BP3	106477,40	195398,60	5,97	120	4,77
BP4	106509,70	195390,50	6,39	120	5,19
BP5	106495,40	195368,20	6,39	120	5,19

2.3.3 Uitvoering

Het landschappelijk bodemonderzoek werd uitgevoerd met een betonkernboor en Geoprobe boormachine (Figuur 35) waarbij PVC-liners in de grond getrild worden met behulp van statische drukkracht en slaghamer. Hierbij worden de grondmonsters op een continu wijze, doch licht geroerd, gevangen in liners van ongeveer 1.20 meter lengte met een diameter van 32 mm. Aangezien men een continu profiel bekomt waarbij zeer dunne lagen of lenzen kunnen onderscheiden worden, is dit type boringen zeer geschikt voor onderkenningboringen. Ongeconsolideerde en losse sedimentpakketten kunnen mogelijks gecompacteerd worden door de uitgeoefende druk. Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd, beschreven op voorgedrukte boorformulieren en gefotografeerd met een Panasonic Lumix DMC-FT30 camera.

De aardkundige situatie is gemiddeld tot 120 cm-mv gedocumenteerd. Hiermee is de diepste aardkundige eenheid waargenomen die relevant is voor het archeologisch vooronderzoek.

Het bodemonderzoek werd onder droge, bewolkte omstandigheden uitgevoerd op 22 september 2020.

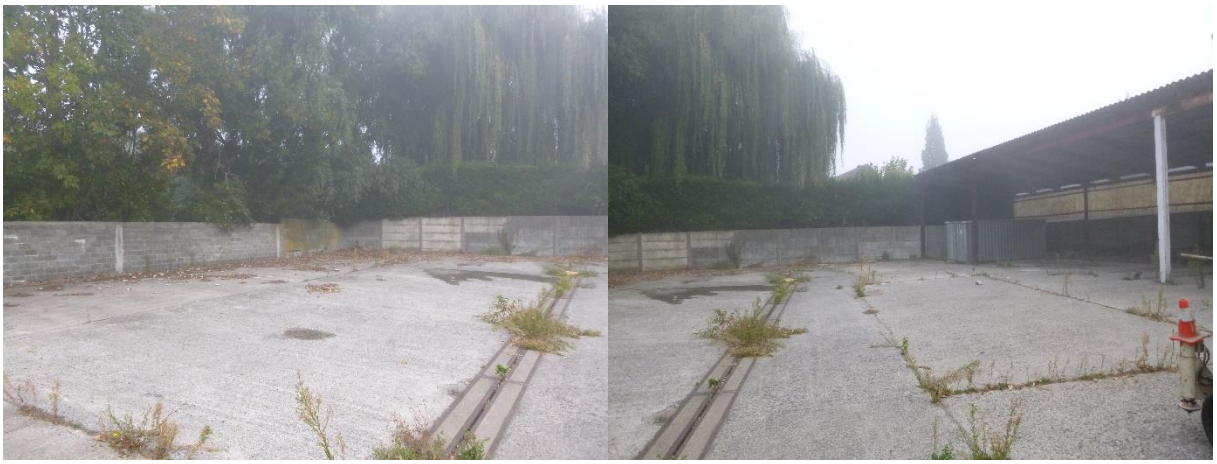
Figuur 35: Zijaanzicht van de gebruikte Geoprobe boormachine (links) en betonkernboor (rechts).

2.4 Observaties

2.4.1 Terreinfoto’s

Figuur 36: Omgevingsfoto's van boring BP1, genomen in zuidoostelijke (links) en zuidelijke richting (rechts).

Figuur 37: Omgevingsfoto's van boring BP2, genomen in noordwestelijke (links) en noordelijke richting (rechts).

Figuur 38: Omgevingsfoto's van boring BP3, genomen in zuidelijke (links) en noordelijke richting (rechts).

Figuur 39: Omgevingsfoto's van boring BP4 genomen in zuidelijke richting (links) en BP5 genomen in oostelijke richting (rechts).

2.4.2 Lithologie, lithostratigrafie en bodem

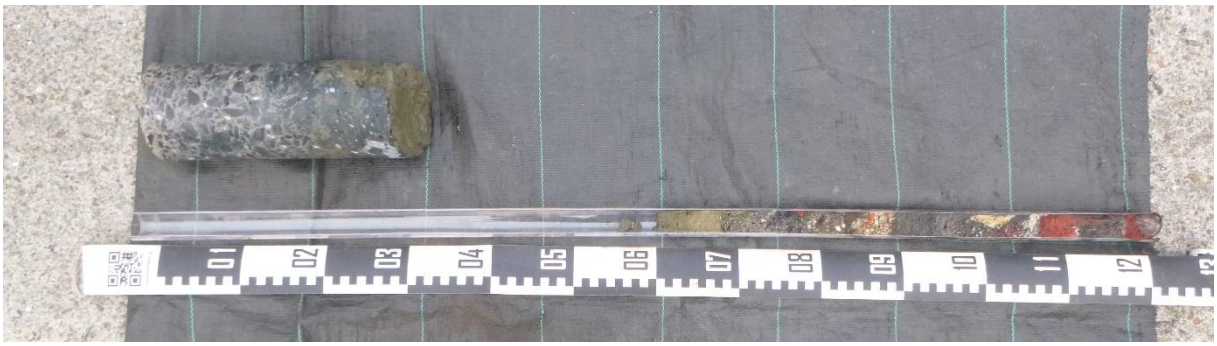
Hieronder worden de lithologie, lithostratigrafie en bodemopbouw van de boringen beschreven. In alle boringen werd een gelijkaardige opbouw aangetroffen; ze worden dus gegroepeerd beschreven.

2.4.2.1 Boringen BP1-BP5

De maaiveldhoogtes van deze boorpunten bedroegen respectievelijk 6.27, 6.47, 5.97, 6.39 en 6.39 m TAW. De omgeving van boringen BP1-BP3 was verhard, ter hoogte van BP4 en BP5 was er bebouwing aanwezig.

Tussen het maaiveld en ca. 15 à 30 cm-mv was er een betonlaag aanwezig. Hieronder werd er in boringen BP1 en BP5 tot op 40 cm-mv groenig stabilisatiezand aangetroffen. Vervolgens werd er in alle boringen tot op 90 à 120 cm-mv een antropogene laag opgeboord die voornamelijk was opgebouwd uit fijnkorrelig puin (vermoedelijk slakkenresten) en grote baksteenfragmenten. In boringen BP2, BP3 en BP5 werd er onderaan tussen 90 à 105 cm-mv en het einde van de boring (120 cm-mv) een puinrijke, slappe zandleemlaag aangeboord. Het sediment had een donkergrijze tot donkergrijszwarte kleur en rook sterk organisch.

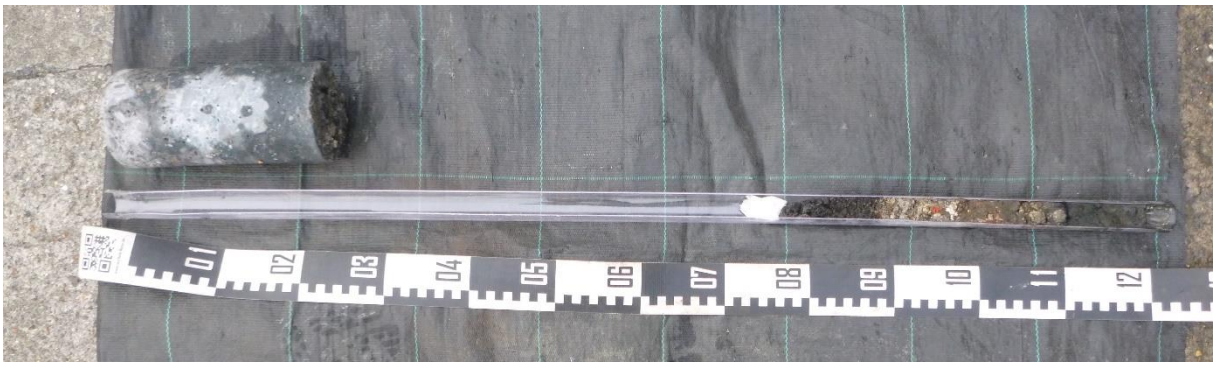
De onverstoorde moederbodem werd in geen enkele boring aangetroffen.

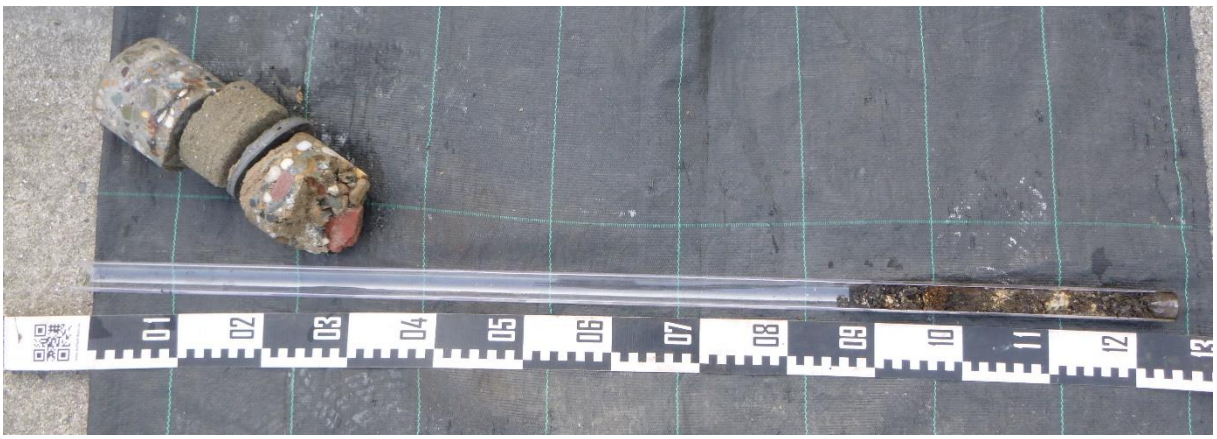
Figuur 40: Overzichtsfoto van BP1, uitgelegd van links naar rechts.

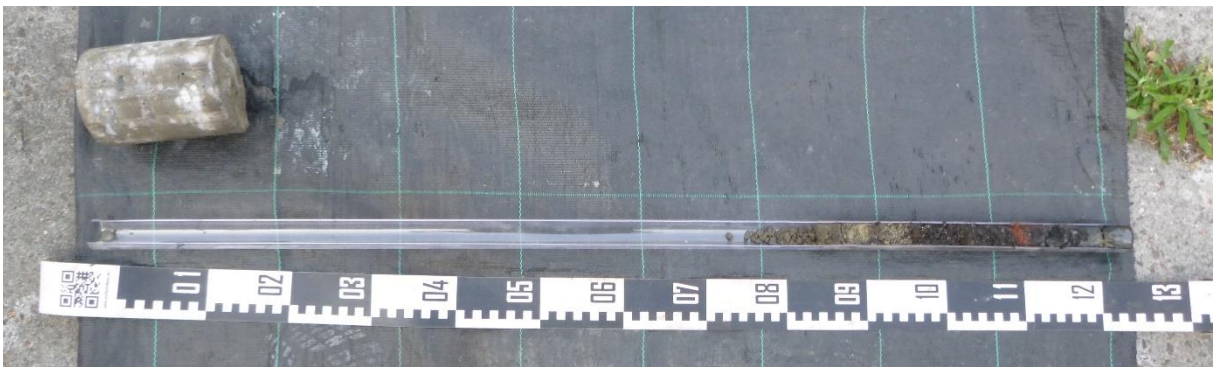
Figuur 41: Overzichtsfoto van BP2, uitgelegd van links naar rechts.

Figuur 42: Overzichtsfoto van BP3, uitgelegd van links naar rechts.

Figuur 43: Overzichtsfoto van BP4, uitgelegd van links naar rechts.

Figuur 44: Overzichtsfoto van BP5, uitgelegd van links naar rechts.

2.4.3 Structuren

Er werden geen structuren aangetroffen.

2.4.4 Planten en hout

Er werden geen planten- of houtresten aangetroffen.

2.4.5 Dierlijke resten

Er werden geen dierlijke resten aangetroffen.

2.4.6 Sporenfossielen

Er werden geen sporenfossielen aangetroffen.

2.4.7 Antropogene invloeden

In alle boringen werden sporen van menselijke invloeden in de vorm van puin aangetroffen.

2.5 Synthese en interpretatie

2.5.1 Aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied

De opbouw van het onderzoeksgebied kan omschreven worden als een antropogene ondergrond. Tot op het einde van de boringen (120 cm-mv) werd er immers geen onverstoorde moederbodem aangetroffen. Het antropogene pakket bestond uit een opeenvolging van een betonlaag, slakkenresten, baksteenfragmenten en allerhande puin en in enkele boringen onderaan een sterk organische sliblaag vermengd met puin.

Het antropogene pakket is vermoedelijk tot stand gekomen als ophoging om het nattere terrein bebouwbaar te maken.

De Bodemkaart karteert het onderzoeksgebied als een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem door verharding of bebouwing niet meer herkenbaar is. Deze gegevens sluiten nauw aan bij de resultaten van het booronderzoek. De informatie uit de Quartair Geologische kaart kan achter niet gecontroleerd worden daar er geen natuurlijk sediment werd aangetroffen in de boringen.

2.6 Archeologische verwachtingen

2.6.1 Diepte, aard en ouderdom

Er werden geen archeologische relevante niveaus aangetroffen. Tot op 120 cm-mv bestond de bodem uit antropogene eenheden.

2.6.2 Aspecten van conservering

Gezien de moederbodem niet werd aangetroffen kan niet met zekerheid een uitspraak worden gedaan omtrent de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed en de conservering ervan. Onder het antropogene pakket kan m.a.w. nog steeds een afgedekt niveau of goed bewaarde bodem aanwezig zijn.

2.6.3 Impact van geplande werken

De opdrachtgever plant de sloop van de huidige loodsen en verharding en de realisatie van enkele nieuwe gebouwen met daarrond nieuwe wegenissen en een groenzone. De nieuwbouw zal gefundeerd worden d.m.v. sleuffunderingen tot op ca. 90 cm-mv en een funderingsplaat tot op ca. 50 cm-mv.

Gezien de onverstoorde moederbodem zich dieper dan 120 cm-mv bevindt zullen de geplande werken geen verdere verstoring van het bodemarchief met zich meebrengen.

2.7 Assessment

Het projectgebied bevindt zich in Stedelijke gebieden en Havengebieden, binnen de Vlaamse Vallei. Ten zuiden van het plangebied zijn enkele zandheuvels zichtbaar op het DHM. Dit zijn restanten van Boreale stuifzandkoppen. Aan de westelijke zijde van het projectgebied stroomt de Rietgracht. Door de verharding en bebouwing kan het bodemarchief reeds sterk verstoord zijn. Het landschappelijk bodemonderzoek heeft dus hoofdzakelijk als doel de bodemopbouw en eventuele verstoring in kaart te brengen om zo de bewaringscondities te evalueren.

Uit het bodemonderzoek is gebleken dat er ter hoogte van het onderzoeksgebied een antropogeen pakket met een minimale dikte van 120 cm aanwezig is. De onverstoorde moederbodem werd in de boringen niet aangetroffen. Hierdoor kan niet met zekerheid worden gesteld dat er geen archeologisch relevante niveaus aanwezig zijn onder het antropogene pakket. Maar gezien de geplande werken niet dieper zullen reiken dan 50 cm-mv en lokaal voor de sleuffunderingen 90 cm-mv (+ buffer van ca. 20 cm-mv) wordt het bodemarchief niet verder bedreigd. Een vervolgonderzoek in de vorm van archeologische boringen of proefsleuven wordt aldus niet zinvol geacht.

3 Synthese

Deze nota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m^2 of meer bedraagt. De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 6232 m², de geplande werken hebben betrekking op een zone van 4500 m².

Het onderzoeksgebied is gelegen in Sint-Amandsberg, deelgemeente van Gent, in de provincie Oost-Vlaanderen. De westzijde grenst aan het station Gent-Dampoort, de oostzijde grenst aan de Visitatiestraat. De opdrachtgever plant hier de realisatie van een aantal nieuwe bedrijfsgebouwen met bijhorende infrastructuur. De geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van ca 4500 m².

Het plangebied is gelegen in de Vlaamse Vallei. Op het laagterras van de Vlaamse Vallei komt een microreliëf voor, dat vooral bij de afzetting van de eolische dekzanden en boreale stuifzanden (duinen) gevormd is, maar ook elementen omvat die van de verwilderde fluvioperiglaciale pre - holocene dalbodem overgeërfd zijn (donken). Ten zuiden van het plangebied situeert zich de Sint-Amandsberg, een zandheuvel waarrond in de 19e eeuw de huidige dorpskern van Sint-Amandsberg tot ontwikkeling kwam. De Quartair Geologische Kaart geeft een profielopbouw weer bestaande uit een basis van getijdenafzettingen van het Eemiaan, gevolgd door fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De top bestaat uit eolische afzettingen. De bodemkaart karteert het plangebied als bebouwde grond. Gelet op de landschappelijke gegevens bestond de mogelijkheid dat er zich een oud loopniveau of stabilisatiehorizont, E-horizont of goed bewaarde B-horizont en bijgevolg mogelijks een steentijd artefactensite bevond binnen het plangebied. Hierom werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Het landschappelijk booronderzoek heeft aangetoond dat er zich geen paleobodem binnen het plangebied bevindt. Het potentieel op het aantreffen van steentijdsites is dus nihil.

Tal van archeologische vondsten in de omgeving van het plangebied wijzen op oude menselijke aanwezigheid in de regio. Ca .1,2 km ten noordwesten van het plangebied zijn een ruim aantal steentijdartefacten gerecupereerd. Op basis van de gekende archeologische gegevens kan continuïteit in de bewoning vastgesteld worden gedurende de bronstijd, ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen. Op zo'n 400 m ten noorden van het plangebied kwamen tijdens een opgraving in 1983 een grafheuvel met crematies, een vierkant gebouwplattegrond, en een diepe waterput uit de late ijzertijd, en meerdere Romeinse brandrestengraven aan het licht (CAI 32172). Hier vlakbij werd bij een mechanische prospectie een circulair grafmonument uit de bronstijd gelokaliseerd. Bij ditzelfde onderzoek werden aardewerkfragmenten uit de vroege ijzertijd, Romeinse periode en Merovingische periode opgemerkt (CAI 151115). Ca. 800 meter en noorden van het plangebied zijn in een vergelijkbare landschappelijke context bewoningssporen uit de ijzertijd en Romeinse periode vastgesteld (CAI 215493, 206997).

Anno 1100 werd Gent afgebakend door een watergordel van grachten en natuurlijke waterlopen. Wanneer het grondgebied van de stad in de 13e eeuw gevoelig uitbreidde werd de omwalling aangepast. De Rietgracht werd in de 13e eeuw gegraven en vormde de grens van het rechtsgebied van Gent. Wanneer de stad in de 16e eeuw een nieuwe versterkte verdedigingsgordel realiseerde kwam deze in het oosten dichter bij de stad te liggen. Het gebied ten oosten van Gent evolueerde tot een uitgestrekt weiland/veldgebied die wordt aangesneden door tal van irrigatiegrachten. Binnen deze weiland situeert zich een microreliëf met nattere depressies en iets hoger gelegen zones. De oostzijde van het plangebied grenst aan de

Visitatiestraat die vanouds de verbindingsweg met Oostakker vormde. Het plangebied is gelegen op de overgang van weiland naar akkerland. De Deventerkaart en het plan van Horenbault geven geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Precies ten zuiden is wel bebouwing waar te nemen. De Ferrariskaart karteert het plangebied deels als akker, deels als weiland, deels als heidegebied. In de 19e eeuw ontwikkelde Gent zich tot een belangrijk industrie- en textielcentrum waardoor de stad uit haar voegen barstte. Op de 19e-eeuwse kaarten is ten westen van het plangebied een langwerpige waterpartij aanwezig waarvan de aard niet achterhaald kon worden. Het plangebied komt vanaf de tweede helft van de 19e eeuw-begin 20e eeuw binnen het stadsweefsel te liggen. Het station Gent-Dampoort kwam tot ontwikkeling vanaf 1861. Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is reeds bebouwing waar te nemen binnen de projectgrenzen. Op heden is het plangebied deels bebouwd, deels verhard, deels in gebruik als groenzone.

De resultaten van het bureauonderzoek leverden onvoldoende informatie op om met zekerheid een uitspraak te doen over de af- of aanwezigheid van archeologisch erfgoed op het projectgebied. Verder vooronderzoek was dan ook noodzakelijk gezien de aard en impact van de werken. Aan de hand van 5 landschappelijke boringen werd een zicht verkregen op de bodemopbouw binnen het plangebied. De boringen werden geplaatst tot op een diepte van -1,2m ten opzichte van het maaiveld. De bodemopbouw werd gekenmerkt door sterk antropogene pakketten: een betonlaag van 15cm à 30cm dik, daaronder een groengrijs stabilisatiepakket en vervolgens antropogene ophogingspakketten met puin tot op een diepte van -1,2m. Vermoedelijk kunnen de antropogene pakketten geïnterpreteerd worden als ophogingspakketten om het terrein bouwrijp te maken. In geen enkele boring werd de onverstoorde moederbodem waargenomen, er werd evenmin een archeologisch niveau aangetroffen. Gezien de geplande werken een diepte zullen veroorzaken van maximum -90cm (+ buffer van 20cm) zal geen potentieel archeologisch niveau aangesneden worden. Er is bijgevolg ook geen potentieel op kennisvermeerdering binnen het plangebied.

4 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

5 Bijlagen

5.1.1 Boorlijst

Boornr	X (m)	Y (m)	maaiveldhoogte (m TAW)	Datum	Type boor	Diameter boor (cm)	Manueel/ mechanish	Diepte boring (cm-mv)	Diepte boring (m TAW)	Landgebruik	Weer
BP1	106478,20	195450,10	6,27	22/09/2020	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	5,07	Parking	Droog, mistig
BP2	106493,70	195423,20	6,47	22/09/2020	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	5,27	Parking	Droog, mistig
BP3	106477,40	195398,60	5,97	22/09/2020	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	4,77	Parking	Droog, mistig
BP4	106509,70	195390,50	6,39	22/09/2020	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	5,19	Bebouwd	Droog, zonnig
BP5	106495,40	195368,20	6,39	22/09/2020	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	5,19	Bebouwd	Droog, zonnig

Boor nr	Een-heid nr	Boven-grens (cm-mv)	Onder-grens (cm-mv)	Boven-grens (mTAW)	Onder-grens (mTAW)	Bodem-horizont	Textuur	Textuur omschrijving	Type zand	Type zand omschrijving	kleur (visueel)	Vochtigheid	oxidoreductie-verschijnselen	Overige
BP1	1	0	30	6,27	5,97	Beton	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Divers	Droog	/	Betonlaag
	2	30	40	5,97	5,87	Ap	Z	zand	Z4	matig fijn zand	Groen	Vochtig	/	Stabilisatiezand
	3	40	70	5,87	5,57	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Divers	Vochtig	/	Fijnkorrelig puin
	4	70	100	5,57	5,27	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	Nat	/	Fijnkorrelig puin
	5	100	120	5,27	5,07	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Rood en Donkergrijs	Nat	/	Baksteen
BP2	1	0	15	6,47	6,32	Beton	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Divers	Droog	/	Betonlaag
	2	15	70	6,32	5,77	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	Vochtig	/	Fijnkorrelig puin (slakresten)

	3	70	90	5,77	5,57	Ap	Z	zand	Z3	fijn zand	Grijs	Vochtig	/	Baksteen
	4	90	120	5,57	5,27	Ap	L	zandleem/zandig leem	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	Vochtig	/	Puinrijk, slap, ruikt organisch
BP3	1	0	24	5,97	5,73	Beton	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Divers	Droog	/	Betonlaag
	2	24	50	5,73	5,47	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	Vochtig	/	Fijnkorrelig puin (slakresten)
	3	50	100	5,47	4,97	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Beige	Vochtig	/	Baksteen
	4	100	120	4,97	4,77	Ap	L	zandleem/zandig leem	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijszwart	Vochtig	/	Puinrijk, slap, ruikt organisch, fijnkorrelig puin
BP4	1	0	30	6,39	6,09	Beton	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Divers	Droog	/	Betonlaag
	2	30	75	6,09	5,64	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	Vochtig	/	Fijnkorrelig puin (slakresten)
	3	75	105	5,64	5,34	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Divers/Beige	Vochtig	/	Fijnkorrelig puin en Baksteen
	4	105	120	5,34	5,19	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	Vochtig	/	Fijnkorrelig puin
BP5	1	0	15	6,39	6,24	Beton	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Divers	Droog	/	Betonlaag
	2	15	40	6,24	5,99	Ap	Z	zand	Z4	matig fijn zand	Groen	Vochtig	/	Stabilisatiezand
	3	40	75	5,99	5,64	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	Vochtig	/	Fijnkorrelig puin (slakresten)
	4	75	105	5,64	5,34	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Rood en Beige	Vochtig	/	Baksteen en organisch materiaal
	5	105	120	5,34	5,19	Ap	L	zandleem/zandig leem	Nvt	niet van toepassing	Grijs	Vochtig	/	Verstoorde moederbodem

5.1.2 Visualisatie van de boorprofielen

